

Samenwerkingsverband Rijn & Gelderse Vallei PO 25.10

# Bijlagenbundel Ondersteuningsplan 2014-2018

**SAMENWERKINGSVERBAND**

.....

Rijn & Gelderse Vallei



# Inhoud

<b>1</b>	Onze visie uitgebreider toegelicht	4
<b>2</b>	Richtinggevende uitspraken: wat organiseert het samenwerkingsverband en wat organiseren de schoolbesturen?	6
<b>3</b>	Doelen en resultaten voor 2018	8
<b>4</b>	Indicatoren toezichtkader Inspectie van het Onderwijs	10
<b>5</b>	Handelingsgericht werken: uitgangspunten	12
<b>6</b>	Lijst met licht curatieve interventies (Basisondersteuning)	14
<b>7</b>	Handelingsgerichte interne begeleiding	16
<b>8</b>	Schoolondersteuningsprofiel (SOP)	18
<b>9</b>	Groeidocument	19
<b>10</b>	Aanmelding en zorgplicht basisschool	20
<b>11</b>	Dekkend expertisenetwerk (basisonderwijs en speciaal (basis)onderwijs)	25
<b>12</b>	Voorbeelden van Extra onderwijsondersteuning die het samenwerkingsverband kan organiseren	28
<b>13</b>	Passend onderwijs in relatie tot gemeentelijk beleid	33
<b>14</b>	Toezichtkader algemene ledenvergadering samenwerkingsverband	40
<b>15</b>	Ondersteuningsplanraad en medezeggenschapsraad: de leden, het medezeggenschapsstatuut en reglementen	44
<b>16</b>	Afspraken voor het tripartiete overleg	45
<b>17</b>	Kwaliteitsbeleid	47
<b>18</b>	Begroting	49
<b>19</b>	Geschillenregelingen	56

# 1 Onze visie uitgebreider toegelicht

**Alle kinderen succesvol op school. Dat is het gezamenlijke doel van de schoolbesturen die samenwerken in Rijn & Gelderse Vallei. Ieder kind vindt in onze regio een passend onderwijsondersteuningsaanbod. En krijgt natuurlijk goed onderwijs. In deze bijlage meer over onze afspraken, uitgangspunten en doelen.**

Focus op preventie, goede Basisondersteuning als fundament voor passend onderwijs, toegankelijke specialistische onderwijsondersteuning voor kinderen die dat nodig hebben, efficiënte regie op onderwijsondersteuning en gelijkwaardig partnerschap met ouders. Dat zijn de pijlers van onze visie op passend onderwijs in ons samenwerkingsverband.

## **Focus op preventie**

- ons doel: ieder kind in SWV Rijn & Gelderse Vallei volgt onderwijs dat bij hem of haar past
- wij zetten in op een meer preventieve onderwijsondersteuning
- de basiskwaliteit is op elke school voldoende: elke school valt onder basistoezicht van de Inspectie van het Onderwijs
- wij werken op elk niveau handelingsgericht en passen Handelingsgerichte diagnostiek (HGD) toe
- wij werken op elk niveau opbrengstgericht
- op basis van een nulmeting (en/of beschikbare gegevens van OCW) streven wij als het samenwerkingsverband naar een lager percentage leerlingen dat 'zware' ondersteuningsarrangementen nodig heeft, bijvoorbeeld in het speciaal (basis)onderwijs (vereveningsopdracht). De onderwijsondersteuningsvraag van een kind blijft leidend voor het vinden van de meest passende onderwijsplek

## **Basisondersteuning als sterk fundament**

- schoolbesturen in SWV Rijn & Gelderse Vallei hebben samen vastgesteld wat zij onder Basisondersteuning verstaan
- schoolbesturen zijn zelf verantwoordelijk voor de zorgplicht (zorgplicht is een traject- én resultaatverplichting voor de schoolbesturen)
- elke school in ons samenwerkingsverband beschrijft in zijn Schoolondersteuningsprofiel (SOP) hoe Basisondersteuning en eventuele Extra ondersteuning zijn geregeld en welke ambities de school heeft op het gebied van passend onderwijs
- vanaf schooljaar 2015-2016 werken alle scholen in SWV Rijn & Gelderse Vallei met één format voor dit SOP
- ieder kind verdient zo snel mogelijk een passende onderwijsplek: geen thuiszitters, geen wachtlijsten, geen onnodige bureaucratie

## **Toegankelijke, specialistische onderwijsondersteuning**

- kinderen die dat nodig hebben, krijgen toegang tot specialistische onderwijsondersteuning
- alle processen rondom onderwijsondersteuning zijn transparant: van de verdeling van geld tot het aanvragen en beoordelen van specifieke ondersteuningsarrangementen en de toelaatbaarheid tot het speciaal (basis)onderwijs

- voor elke vorm van Extra onderwijsondersteuning gelden de criteria: op basis van (multidisciplinaire) handelingsgerichte diagnostiek, in overleg met/samen met ouders, met openheid over de toewijzing van geld voor ondersteuning en met minimale bureaucratie
- uitgangspunten voor specialistische onderwijsondersteuning: zo snel mogelijk, zo licht mogelijk, zo dicht mogelijk bij huis, op de meest passende manier, door de meest aangewezen persoon/instelling en via een integrale aanpak (één kind, één gezin, één plan) en zo nodig vanuit één indicatie voor onderwijs en jeugdhulp
- wij kennen in SWV Rijn & Gelderse Vallei heldere criteria voor het beschrijven van het ontwikkelingsperspectief en het handelingsplan

#### **Efficiënte regie op onderwijsondersteuning**

- wij bieden een 'dekkend aanbod' voor onderwijsondersteuning in ons samenwerkingsverband. Ieder kind vindt in onze regio een passend antwoord op zijn (onderwijs) ondersteuningsbehoeften, met uitzondering van alleen die kinderen uit cluster 1 en 2 en kinderen die zeer specialistische onderwijsondersteuning nodig hebben (zij gaan naar een bovenregionale voorziening)
- wij richten onze ondersteuningsstructuur 'duurzaam' in en bieden een op elkaar afgestemd geheel van voorzieningen
- wij zetten in op 'ontschotting': wij werken bijvoorbeeld sectoroverstijgend, clusterdoorbrekend, et cetera
- wij investeren doelmatig in passend onderwijs en voorkomen versnippering van geld
- zoals aangegeven onder 'Basisondersteuning als sterk fundament' zijn schoolbesturen zelf verantwoordelijk voor de zorgplicht. Heeft een schoolbestuur geen antwoord op een onderwijsondersteuningsvraag van een kind en zijn ouders,

dan wordt buiten dit bestuur een passende plek gezocht. Dan geldt: de juiste onderwijsondersteuning gaat voor denominatie

- schoolbesturen voelen zich gezamenlijk verantwoordelijk voor zeer moeilijk plaatsbare kinderen, voor wie nog geen passend onderwijsondersteuningsarrangement is. Het schoolbestuur kan zich laten ondersteunen door de Steunpunt Coördinator

#### **Ouders als gelijkwaardige partners**

- ouders worden actief geïnformeerd over onderwijsondersteuning die de scholen in hun buurt en die het samenwerkingsverband bieden
- zijn er signalen dat een kind mogelijk onderwijsondersteuning nodig heeft, dan worden ouders daar meteen bij betrokken (handelingsgericht werken)
- toewijzing van onderwijsondersteuning gaat altijd in overleg met (en desgewenst met ondersteuning voor) ouders
- wij communiceren met ouders op basis van gelijkwaardig partnerschap
- ouders die zich niet kunnen vinden in het onderwijsondersteuningsaanbod, hebben recht op een 'second opinion' en kunnen gebruikmaken van de Geschillenregeling
- ouders hebben net als medewerkers medezeggenschap via de Ondersteuningsplanraad

## 2 Richtinggevende uitspraken: wat organiseert het samenwerkingsverband en wat organiseren de schoolbesturen?

**De samenwerkende schoolbesturen vinden een goede balans tussen centrale regie vanuit het samenwerkingsverband en ruimte voor schoolbesturen heel belangrijk. In deze bijlage: wat regelen we centraal (samenwerkingsverband) en wat decentraal (schoolbesturen)?**

Het samenwerkingsverband maakt beleid op hoofdlijnen en formuleert voor dit beleid ruime kaders. Daarmee willen wij recht doen aan de verschillen die er zijn in onze regio. Uitgangspunt is wel dat de beleidskaders een uniforme werkwijze in ons samenwerkingsverband bevorderen. Afbakening van bestuurlijke verantwoordelijkheden vindt centraal plaats. De schoolbesturen hebben een inspanningsverplichting om zich te houden aan de gemaakte afspraken over onderwijsondersteuning.

Het samenwerkingsverband heeft regie over:

- een dekkend aanbod van onderwijsondersteuning
  - de uitgangspunten voor handelingsgericht en opbrengstgericht werken in onze regio
  - het vaststellen van streefcijfers om het aantal 'zware', specialistische arrangementen te verminderen
  - afstemming tussen de diverse voorzieningen voor speciaal (basis)onderwijs (samenhangend netwerk)
  - de criteria voor Basisondersteuning en Extra onderwijsondersteuning
  - een goede planning & controlcyclus (monitoren van besteding van geld)
- de ontwikkeling van een eenduidig format voor het Schoolondersteuningsprofiel
  - de inrichting van onderwijsondersteuningsprocessen (zoals de toedeling van geld, de aanvraag, beoordeling en toewijzing van Extra ondersteuning en de toelaatbaarheid tot het speciaal (basis)onderwijs)
  - afspraken over dienstverlening, de verdeling van geld voor onderwijsondersteuning
  - criteria voor het beschrijven van het ontwikkelingsperspectief en handelingsplan
  - de instelling van een commissie met 'doorzettingsmacht'
  - de inrichting van Regionale Steunpunten
  - aansluiting bij gemeentelijk beleid
  - informatievoorziening voor ouders op het niveau van het samenwerkingsverband
  - mogelijkheden voor ouders voor een 'second opinion' en een Geschillenregeling
  - organiseren van medezeggenschap op het niveau van het samenwerkingsverband

**Schoolbesturen hebben regie over:**

- zorgplicht
- basiskwaliteit op elke school
- de Basisondersteuning die de scholen bieden
- de beschrijving van het Schoolondersteuningsprofiel
- een handelingsgerichte werkwijze op hun scholen
- bevordering van de kwaliteit van het onderwijsaanbod
- bevordering van de handelingsbekwaamheid van leerkrachten

# 3 Doelen en resultaten voor 2018

**Wat willen we in 2018 hebben bereikt? Wij hebben zowel kwalitatieve als kwantitatieve doelen gemaakt voor de komende vier jaar. Onze startsituatie van 2014 geldt als uitgangspunt.**

In ons samenwerkingsverband gaan 23.593 leerlingen naar een reguliere basisschool. 567 leerlingen bezoeken het speciaal basisonderwijs, 293 leerlingen het speciaal onderwijs.  
105 leerlingen bezoeken speciaal (basis)onderwijs buiten onze regio. 55 leerlingen krijgen Extra ondersteuning op basis van een rugzakje (leerlinggebonden financiering).

*(Cijfers van 1-10-2015)*

## **Kwalitatieve doelen voor 2018**

- ieder kind krijgt passende onderwijsondersteuning dichtbij huis (zo mogelijk)
- minimaal 80 procent van onze leerlingen, ouders, medewerkers en ketenpartners is tevreden over hoe onderwijsondersteuning is geregeld in SWV Rijn & Gelderse Vallei (op basis van tevredenheidsonderzoeken)
- wij arrangeren passende onderwijsondersteuning met zo min mogelijk bureaucratie:
  - wij hebben heldere procedures
  - snelle toewijzing, snelle plaatsing, snelle doorstroom, snelle terugplaatsing
  - als dat noodzakelijk is bieden wij via een 'doorzettingsmacht' wel een passend onderwijsondersteuningsarrangement
  - wij bieden zo nodig mogelijkheid tot mediation, een second opinion en kennen een Geschillenregeling
- intern begeleiders zijn in staat om de spil te zijn in onze aanpak van onderwijsondersteuning: zij ondersteunen de beweging van indiceren naar arrangeren
- wij werken goed samen met het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs, gemeenten en jeugdhulp (zo blijkt uit tevredenheidsonderzoek)
- een meer preventieve aanpak is duidelijk zichtbaar/merkbaar
- wij hebben onze streefcijfers voor de verevening gerealiseerd
- er is geld voor verdere versterking van het regulier onderwijs



- wij hebben effectieve preventieve arrangementen ingevoerd
- alle scholen in ons samenwerkingsverband laten aantoonbare (leer)opbrengsten zien

### **Kwantitatieve doelen voor 2018**

- iedere leerling krijgt passend onderwijs
- wij hebben geen thuiszitters in SWV Rijn & Gelderse Vallei
- alle leerlingen krijgen passend onderwijs in onze regio (met uitzondering van leerlingen met zéér specifieke ondersteuningsbehoeften en leerlingen uit cluster 1 en 2 of leerlingen van wie ouders bewust een andere keuze maken)
- alle basisscholen hebben hun Basisondersteuning op orde
- wij voldoen aan streefcijfers voor verwijzing naar het speciaal (basis)onderwijs
- zo min mogelijk klachten en beroep en bezwaar
- zo min mogelijk keren beroep doen op de doorzettingsmacht
- wij kennen zo min mogelijk bureaucratie en hebben snelle doorlooptijden

# 4 Indicatoren toezichtkader Inspectie van het Onderwijs

**Met 'basiskwaliteit' verwijzen wij naar de onderwijskwaliteit zoals is vastgelegd in het toezichtkader van de Inspectie van het Onderwijs. Scholen die onder basistoezicht vallen van de inspectie, hebben hun kwaliteit op orde. Daarom is basiskwaliteit het uitgangspunt voor Basisondersteuning. Pedagogiek, didactiek, klassenmanagement en leerlingenzorg: op al die terreinen veronderstellen wij – minimaal – die basiskwaliteit. Die kwaliteit is zoals gezegd verbonden met de inspectienormen en is onderdeel van ons kwaliteitsbeleid.**

In deze bijlage staan de indicatoren uit het toezichtkader voor het regulier onderwijs. Voor de indicatoren voor het speciaal basisonderwijs en het speciaal onderwijs verwijzen wij naar de betreffende toezichtkaders van de Inspectie van het Onderwijs.

## Relevante indicatoren uit het toezichtkader

- 1.4 Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.
- 2.4 De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerling-gewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.
- 4.2 De leerlingen voelen zich aantoonbaar veilig op school.
- 4.4 De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op de school voordoen.
- 4.5/6 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen en afhandelen van incidenten in en om de school.
- 4.7 Het personeel van de school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.
- 6.1 De leraren stemmen de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
- 6.2 De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen
- 6.3 De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
- 6.4 De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
- 7.1 De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.
- 7.2 De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.
- S7.3 De school stelt bij plaatsing voor iedere leerling een ontwikkelingsperspectief vast.
- S7.4 De school volgt of de leerlingen zich ontwikkelen conform het ontwikkelingsperspectief en maakt naar aanleiding hiervan beredeneerde keuzes.
- 8.1 De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben.
- 8.2 Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.
- 8.3 De school voert de zorg planmatig uit.
- 8.4 De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.
- 8.5 De school zoekt de structurele samenwerking met ketenpartners waar noodzakelijke interventies op leerling-niveau haar eigen kerntaak overschrijden.
- 9.1 De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.
- 9.2 De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.
- 9.3 De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.
- 9.4 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.
- 9.5 De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.
- 9.6 De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.

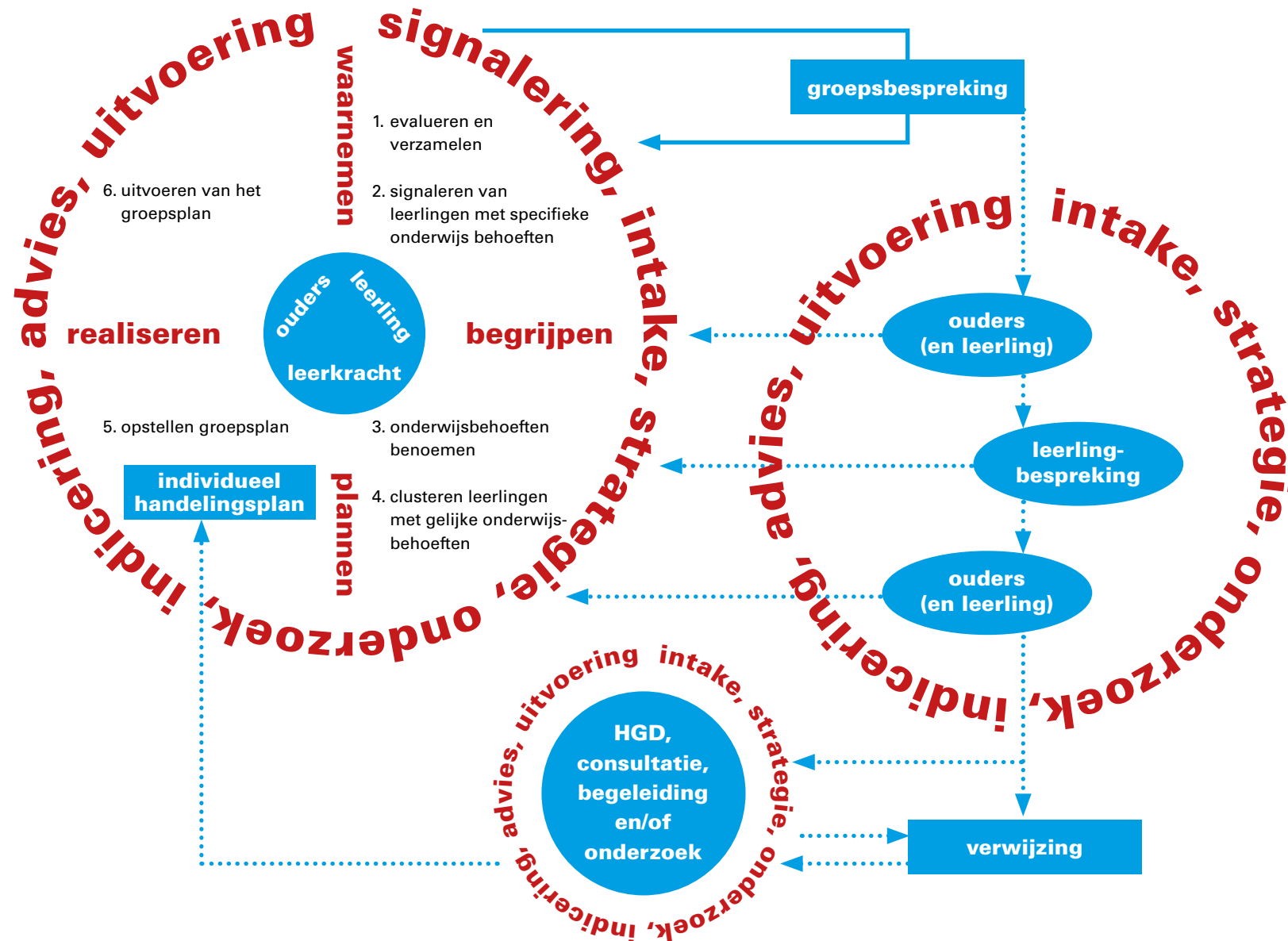
# 5 Handelingsgericht werken: uitgangspunten

**In SWV Rijn & Gelderse Vallei kiezen we voor een preventieve aanpak en werken we handelingsgericht. Basis zijn de zeven uitgangspunten voor handelingsgericht werken van onderzoekers Pameijer, Van Beukering & De Lange (2009).**

Beter onderwijs en betere begeleiding van leerlingen. Dat is het doel van handelingsgericht werken. Door handelingsgericht te werken kan een schoolteam effectief omgaan met verschillen tussen leerlingen. De uitgangspunten:

- 1 Doelgericht werken: het team formuleert doelen voor korte en langere termijn voor het leren, de werkhouding en het sociaal emotioneel functioneren van iedere leerling en evalueert de voortgang in een cyclus van planmatig handelen.
- 2 Onderwijsbehoeften van leerlingen staan centraal. De kernvraag: wat heeft deze leerling nodig om een bepaald doel te halen? Denk aan specifieke instructie en feedback, extra leertijd of uitdaging.
- 3 Goede afstemming en wisselwerking tussen leerlingen, leerkracht, team en ouders. Hoe goed is de omgeving afgestemd op wat deze leerling nodig heeft?
- 4 Het is de leerkracht die er toe doet: wat heeft hij of zij nodig om passend onderwijs te realiseren? Oftewel: wat zijn de ondersteuningsbehoeften van de leerkracht?
- 5 Focus op positieve kenmerken van een kind, zijn leerkracht, de groep, de school en ouders: dat is nodig om een plan van aanpak succesvol uit te voeren.
- 6 Samenwerking tussen kind, leerkracht, ouders, interne en externe begeleiders is noodzakelijk voor een effectieve aanpak. Dit vraagt om constructieve communicatie: samen analyseren wat nodig is, samen doelen formuleren en samen oplossingen zoeken.
- 7 Systematisch, planmatig en transparant werken: heldere afspraken over wie wat, hoe, waarom en wanneer doet.

Handelingsgericht werken in schema



# 6 Lijst met licht curatieve interventies (basisondersteuning)

**Elke basisschool in SWV Rijn & Gelderse Vallei biedt Basisondersteuning. Onderdeel daarvan zijn ook de zogenoemde licht curatieve interventies. Over welk soort interventies gaat het dan? In deze bijlage meer uitleg en voorbeelden. Elke school beschrijft in zijn Schoolondersteuningsprofiel hoe ondersteuning aan kinderen is geregeld op de school.**

Licht curatieve interventies ondersteunen de voortgang van de schoolloopbaan van leerlingen. Elke basisschool biedt hiervoor een aanbod dat vanuit de basisbekostiging wordt betaald. Op 1 augustus 2014 zijn we gestart met het aanbod zoals in deze bijlage beschreven wordt. Afhankelijk van hiervoor beschikbare middelen, streven wij ernaar om de Basisondersteuning in de toekomst verder te versterken. Welke licht curatieve interventies horen tot de Basisondersteuning die elke basisschool in onze regio aanbiedt?

## **Lezen en rekenen**

Ondersteuning aan leerlingen met ernstige lees- en/of rekenproblemen valt onder Basisondersteuning. Dat betekent dat elke basisschool in SWV Rijn & Gelderse Vallei:

- het protocol voor leesproblemen en dyslexie en het protocol voor ernstige reken- en wiskundeproblemen volgt
- in het protocol voor leesproblemen hebben wij afgesproken dat de leerkracht ondersteuning op niveau 1 en 2 in de eigen groep uitvoert. Bij niveau 3 biedt de leerkracht/school een kind drie keer per week 20 minuten extra leesbegeleiding, dat kan ook groepsgewijs (maximaal vier kinderen). Is diagnostisch onderzoek nodig, dan betaalt de zorgverzekeraar dit in principe. Voorwaarde is wel dat het dossier volgens het dyslexieprotocol op orde is.

## **Een veilig schoolklimaat**

Elke school heeft een veilig schoolklimaat met een afgestemd aanbod gericht op sociale veiligheid en voorkoming van gedragsproblemen. Concreet heeft elke school:

- gedragsregels voor elke groep in een doorgaande lijn tot en met groep 8
- duidelijke afspraken over klassenmanagement
- naleving van de Meldcode kindermishandeling en uitvoering van de Risico Inventarisatie- & Evaluatie

## **Omgaan met verschillen in gedrag**

In ons samenwerkingsverband hebben we afgesproken dat elke basisschool stappenplannen hanteert voor het omgaan met verschillen in gedrag. Indien wenselijk werken wij als samenwerkingsverband stappenplannen uit voor ondersteuning van leerlingen met overactief gedrag, met impulsief gedrag, met naar binnen gericht gedrag en met naar buiten gericht gedrag. In de stappenplannen staat ook omschreven wat wel tot Basisondersteuning hoort en wanneer Extra ondersteuning via het Regionaal Steunpunt nodig is. Uiteraard kan elke school de stappenplannen inbedden in het eigen schoolbeleid.

**Basisondersteuning gericht op leerlingkenmerken**

Op basis van diverse leerlingkenmerken, biedt elke basisschool in ons samenwerkingsverband passende onderwijsondersteuning.

*Leer- en ontwikkelingskenmerken* kunnen zijn: intellectuele ondersteuningsvragen, leerachterstanden, ontwikkelingsvragen of taalhulpvragen. De leerkracht signaleert tijdig als een kind zich meer of minder dan gemiddeld ontwikkelt en geeft in het groepsplan aan welke Basisondersteuning zo'n leerling dan krijgt aangeboden. Kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong krijgen binnen het groepsplan de mogelijkheid om leerstof te compacten en te verrijken.

Kan deze ondersteuning niet binnen het groepsplan worden aangeboden, dan behoort die tot de Extra ondersteuning.

*Fysieke en medische kenmerken* kunnen onder meer betrekking hebben op het gehoor, gezicht of de motoriek van een kind. De leerkracht signaleert fysieke en medische ondersteuningsvragen zo tijdig mogelijk en overlegt met ouders. Eventueel kan via het lokale team externe hulp worden geregeld.

Ook *sociaal-emotionele kenmerken* kunnen leiden tot ondersteuningsvragen. Bijvoorbeeld op het gebied van zelfvertrouwen, weerbaarheid, sociale positie, (faal)angst, het maken van contact of het invoelen van emoties. Elke school heeft structureel aandacht voor sociaal-emotionele ontwikkeling en creëert een veilige omgeving. Bij meer specialistisch vragen kan de school een beroep doen op de Steunpunt Coördinator van het Regionaal Steunpunt of het lokale team.

Ondersteuningsvragen kunnen ook betrekking hebben op *werkhouding*. Denk aan zelfstandig werken, structureren, taakgerichtheid, et cetera. Onder Basisondersteuning valt dat elke school leerlingen leert hoe zij zelfstandig kunnen werken. Structurele ondersteuning op zogenoemde executieve functies valt niet onder de Basisondersteuning.

Als sprake is van onderstimulering, overbescherming, pedagogische verwaarlozing of als er andere 'thuiskenmerken' zijn die vragen om ondersteuning, dan overlegt de leerkracht/intern begeleider/directeur met de ouders in kwestie. Eventueel kan via het lokale team gemeentelijke zorg/ondersteuning worden geregeld.

Is sprake van een specifieke diagnose, dan kan dit moeilijk zijn om te accepteren. Psycho-educatie kan helpen om te leren omgaan met de beperking. Meer kennis, vaardigheden, zelfvertrouwen en soms psychologische verwerking: het kan bijdragen aan meer welbevinden. Ouders zijn zelf aan zet om psycho-educatie te regelen. Het lokale team kan hierbij ondersteunen. In enkele gevallen kan psycho-educatie worden aangevraagd bij het SWV, bijvoorbeeld als een groep van een school psycho-educatie nodig heeft.

# 7 Handelingsgerichte interne begeleiding

**Belangrijk voor sterke Basisondersteuning is de intern begeleider (of de professional in school die deze taak uitvoert, voor het leesgemak noemen we hier verder alleen intern begeleider). Wij zien de intern begeleider in ons samenwerkingsverband als de spil in de ondersteuningsstructuur op elke basisschool. De intern begeleider (ib'er) is de onderwijsexpert in handelingsgericht werken.**

Handelingsgericht werken is een belangrijke basis voor passende onderwijsondersteuning. Die werkwijze zien we overal terug. Leerkrachten en ib'ers werken handelingsgericht. De onderzoeker diagnosticeert handelingsgericht en een eventuele toelaatbaarheidsverklaring voor speciaal (basis)onderwijs wordt afgegeven op basis van eenzelfde handelingsgerichte diagnostiek. Kortom: de gehele ondersteuningsstructuur kent deze handelingsgerichte werkwijze.

## **Ib'er werkt in diverse situaties handelingsgericht**

De intern begeleider kiest in diverse situaties voor een handelingsgerichte werkwijze:

- bij de begeleiding van leerkrachten (bij het begrijpen en benoemen van onderwijsbehoeften en bij het doordenken, plannen en uitvoeren van het groepsplan)
- bij het beantwoorden van diagnostische vragen van een kind, ouders of leerkracht (bijvoorbeeld een vraag naar onderkennen, verklaren of adviseren)
- als een kind onvoldoende baat heeft bij ondersteuning zoals verwoord in het (sub)groepsplan en extra informatie nodig is om de volgende stap te kunnen zetten
- als er onvoldoende zicht is op de pedagogisch-didactische behoeften van een kind en extra informatie nodig is om de vraag 'wat heeft dit kind nu nodig?' te beantwoorden

- als er onvoldoende zicht is op het onderwijsaanbod en er extra informatie nodig is om de vraag 'hoe ziet de gewenste aanpak van de leerkracht er voor dit kind uit?' te beantwoorden
- als informatie nodig is voor het opstellen van een ontwikkelingsperspectief: wat zijn bijvoorbeeld reële doelen voor rekenen/wiskunde, welke sterke kant van het kind kunnen we benutten, hoe kunnen ouders bijdragen?

## **Welke vaardigheden beheerst de ib'er?**

Over welke vaardigheden beschikt de intern begeleider in relatie tot handelingsgericht werken?

- de intern begeleider werkt op basis van de zeven uitgangspunten van handelingsgericht werken
- de intern begeleider communiceert constructief om goed samen te werken met kind, ouders, leerkracht en eventuele externe deskundigen
- de intern begeleider brengt de behoefte van het kind en het onderwijsondersteuningsaanbod bij elkaar. Dat vraagt om een transactionele benadering: het kind, de groep, de leerkracht en de school worden daarbij 'meegenomen'. Een observatie in de onderwijsleersituatie leidt tot aanbevelingen waarmee de leerkracht verder kan in zijn/haar handelen
- de intern begeleider ondersteunt de leerkracht bij handelingsgericht werken als trainer en begeleider. De ib'er helpt bij de



pedagogische aanpak, instructie en klassenmanagement. Dit kan bijvoorbeeld op basis van consultatieve leerlingbegeleiding (CLB, Meijer, 2000) of schoolvideointeractiebegeleiding (SVIB, Van den Heijkant en anderen, 2003).

- de intern begeleider vertaalt het advies naar de werkvloer en ondersteunt daarbij de leerkracht
- de intern begeleider kan de leerkracht ondersteunen bij het opstellen van een ontwikkelingsperspectief of het Groei-document samen toetsen en observatiegegevens analyseren, vaststellen wat wel en niet werkt, in gesprek gaan met kind en ouders. De ib'er brengt kennis in en kan desgewenst een beroep doen op kijkwijzers voor effectief onderwijsgedrag, een begeleidingsmethodiek of ondersteuningsaanpak voor kinderen met specifieke kenmerken

### De ib'er als schakel

De intern begeleider is de schakel tussen handelingsgericht werken en handelingsgerichte diagnostiek, al dan niet uitgevoerd door externe deskundigen. Handelingsgerichte diagnostiek kan helpen:

- als extern onderzoek of advies wenselijk is (als er bijvoorbeeld een diagnostische vraag is van een kind, ouder, leerkracht of ib'er)
- als onvoldoende zicht is (en blijft) op de precieze onderwijsondersteuningsbehoefte van een kind en diagnostische informatie nodig is voor het opstellen van een ontwikkelingsperspectief/handeliningsplan
- als interacties tussen kind en leerkracht of kind en de groep of medeleerlingen onduidelijk blijven (ondanks observaties of intern onderzoek)
- als Extra ondersteuning onvoldoende passend blijkt en een andere plek wellicht meer passend lijkt (een andere basisschool, speciaal (basis)onderwijs? Of als ouders en/of de leerkracht en ib'er meer informatie wensen om een goede keuze te maken

- als een vorm van jeugdhulp wellicht wenselijk is gezien ernstige sociaal-emotionele problemen, gedrags- of opvoedproblemen.

### Succesfactoren

Om passend onderwijs succesvol in te voeren, is het belangrijk dat alle samenwerkende schoolbesturen handelingsgericht werken en constructief communiceren. Voorwaarde is dat alle ib'ers geschoold zijn in handelingsgericht werken en coachen. De directie staat achter de werkwijze en uitgangspunten van handelingsgericht werken en maakt het mogelijk dat de ib'er de rollen als 'spil in de ondersteuningsstructuur', als 'coach van de leerkracht' en als 'schakel tussen school en externe deskundigen' goed kan uitvoeren.

### Constructief communiceren

In SWV Rijn & Gelderse Vallei nemen we elkaar serieus en werken samen op basis van wederzijds respect. Wat verstaan wij onder constructief communiceren?

- ouders weten dat zij welkom zijn op school
- aanmeldingen worden serieus overwogen: wij leven onze zorgplicht na
- ouders en school hebben een gemeenschappelijk belang: het kind
- de ondersteuningsstructuur is het kader voor de communicatie
- gedrag van een kind kan thuis anders zijn dan op school: dat benoemen we
- wij besteden aandacht aan positieve kenmerken en aspecten
- helder verwoorden wat je ziet op school helpt bij communicatie
- duidelijkheid voorop: wat is je doel als school? (metacommunicatie)

# 8 Schoolondersteuningsprofiel (SOP)

**Elke school in ons samenwerkingsverband beschrijft in het Schoolondersteuningsprofiel (SOP) hoe onderwijsondersteuning is georganiseerd.**

Informatief voor ouders én voor andere scholen in de buurt en in ons samenwerkingsverband: het SOP. Dit Schoolondersteuningsplan maakt duidelijk wat elke school te bieden heeft aan ondersteuning en expertise. Elke school is zelf verantwoordelijk voor het opstellen van het SOP en formuleert ook een ambitie voor de toekomst voor passend onderwijs. In het profiel geeft de school in elk geval aan wat de expertise is van het ondersteuningsteam op het gebied van handelingsgericht werken en wat het aanbod is aan preventieve en licht curatieve interventies. Vanaf 2016 werken we op basis van één format voor het SOP.

Elke school publiceert het SOP in de Schoolgids of op hun website. Ook op de website van SWV Rijn & Gelderse Vallei staan de ondersteuningsprofielen van alle scholen in ons samenwerkingsverband.

## **Medezeggenschap medewerkers en ouders**

De medezeggenschapsraad van de school heeft adviesrecht bij het vaststellen en/of wijzigen van het SOP. Dit vergroot de betrokkenheid bij en het draagvlak voor het opgestelde ondersteuningsprofiel van de school. De medezeggenschapsraad heeft ook adviesrecht voor de besteding van het ondersteuningsbudget van de school. De school (het schoolbestuur) verantwoordt het ondersteuningsbudget achteraf aan het samenwerkingsverband. Vanaf schooljaar 2015-2016 is er sprake van een doelbesteding. In de bekostigingsbrief staat voor welke doelen de bekostiging per leerling bedoeld is.

# 9 Groeidocument

**In SWV Rijn & Gelderse Vallei gebruiken wij het 'Groeidocument als eenduidig hulpmiddel voor handelingsgericht werken. Het Groeidocument vervangt in feite het vroegere handelingsplan. Maakt een leerkracht zich zorgen over (een deel van) de ontwikkeling van de leerling, dan kan hij of zij (en/of de intern begeleider) het Groeidocument invullen. Dit Groeidocument gebruiken wij in het samenwerkingsverband om onderwijsondersteuning op eenduidige wijze te arrangeren, rekening houdend met de zeven uitgangspunten voor handelingsgericht werken (zie bijlage 5).**

Het Groeidocument Handelingsgericht Arrangeren heeft zeven functies:

- 1 het helpt bij de voorbereiding voor bespreking van een kind/ondersteuning in het ondersteuningsteam
- 2 het is het 'praatpapier' tijdens de bespreking in het ondersteuningsteam en biedt houvast en structuur
- 3 afspraken die in het ondersteuningsteam worden gemaakt staan beknopt in het groeidocument (verslaglegging)
- 4 het helpt bij het monitoren van de effecten van de onderwijsondersteuning
- 5 vast onderdeel is het ontwikkelingsperspectief en de planning: wat is het uitstroomperspectief, wat zijn (tussen)doelen, wat is het onderwijsaanbod in relatie tot het groepsplan
- 6 is het aanvragen van Extra ondersteuning (handelingsgerichte ondersteuning of een toelaatbaarheidsverklaring nodig, dan is het Groeidocument nodig, net als het ontwikkelingsperspectief (OPP) voor het kind
- 7 op basis van het Groeidocument kunnen we data verzamelen over het type arrangementen, de duur en inhoud ervan, het ondersteuningsteam, et cetera

Zie voor het Groeidocument [www.swvrgv.nl](http://www.swvrgv.nl)

Het Groeidocument Handelingsgericht Arrangeren moet in élk geval ingevuld worden als een kind Extra ondersteuning krijgt.

Het Groeidocument heeft vier onderdelen:

- gegevens van de leerling
- inventarisatie van de situatie van de leerling, de school en 'thuis'
- de ondersteuningsbehoefte van de leerling
- de ontwikkelingsperspectiefplanning

Het Groeidocument is een hulpmiddel om te komen tot de juiste onderwijs-  
ondersteuning. Het laat duidelijk zien welke informatie er al is, welke data  
nog ontbreken en wat nodig is om tot een passend arrangement te komen.  
Bij de eerste signalen dat mogelijk Extra ondersteuning nodig is, gaat de  
leerkracht/intern begeleider het Groeidocument 'vullen', samen met de  
ouders. Dat kan zijn als een kind op school begint, of later in de schoolloop-  
baan. De visie van de leerling en ouders wordt meteen vastgelegd.  
Bij elke volgende stap in de ondersteuningsroute vullen leerkracht/intern  
begeleider het Groeidocument aan. Doel is één integraal plan waarin dus  
ook informatie van ketenpartners staat. Gebruikt de school gegevens uit  
het Groeidocument in het Ondersteuningsteam waar andere functionaris-  
sen uitgenodigd zijn, dan is toestemming van de leerling en ouders nodig.  
Vanzelfsprekend houdt SWV Rijn & Gelderse Vallei zich aan de Wet bescher-  
ming persoonsgegevens.

# 10 Aanmelding en zorgplicht basisschool

Deze bijlage is een toelichting bij het schema in het Ondersteuningsplan op pagina 17. De cijfers in het schema corresponderen met de uitleg in deze bijlage.

## 1 Aanmelding reguliere school en voorwaarden

Vanaf het moment dat een basisschool de schriftelijke aanmelding van een kind heeft ontvangen, heeft de school zorgplicht. De school heeft na aanmelding zes kalenderweken om een passend onderwijsaanbod/plek te realiseren. Deze termijn kan eventueel met vier weken worden verlengd. Ouders ontvangen een ontvangstbevestiging van de aanmelding. Gaat het om aanmelding van een driejarige, dan ontvangen ouders een intakeformulier.

Voor aanmelding gelden de volgende voorwaarden:

- er is plaatsruimte op de school van aanmelding (de school is niet vol)
- ouders respecteren de grondslag van de school
- aanmelden voor de basisschool kan vanaf de leeftijd van drie jaar. Kinderen die jonger zijn, kunnen op een wachtlijst (lijst van vooraanmeldingen) worden geplaatst
- de ouders geven op het aanmeldingsformulier aan welke school hun voorkeur heeft: deze voorkeurschool krijgt zorgplicht (de directeur van deze school communiceert dit met andere directeuren)
- ouders vullen bij de voorkeurschool een intakevragenlijst in en hebben een gesprek met de school

Bij een vooraanmelding gaat de zorgplicht pas uiterlijk tien weken vóór het moment dat de leerling ook feitelijk geplaatst kan worden, in. In overleg met ouders kan de school bepalen wanneer de zorgplicht uitgevoerd kan worden. Is sprake van een 'zichtbare' ondersteuningsbehoefte en kan de school daar niet aan voldoen, dan is het wenselijk dat de school dit tijdig aangeeft. De school kan ouders al voor een kind 4 wordt immers al op het spoor zetten van een school die de leerling wel passend onderwijs kan bieden.

## 2 De school onderzoekt of extra ondersteuning nodig is

Bij een zichtbare/duidelijke ondersteuningsbehoefte van de leerling is het Schoolondersteuningsprofiel van de basisschool leidend voor de vervolgstappen. De leerling wordt ingeschreven met of zonder arrangement of ouders worden actief op het spoor gezet van een andere basisschool in de wijk, subregio, regio speciaal basisonderwijs of speciaal onderwijs. Aanmelding gaat dan door naar de volgende school. De eerste school van aanmelding blijft volgen of de volgende school inderdaad haar zorgplicht oppakt en het kind aanmeldt. Is dit niet zo, dan behoudt de eerste school zorgplicht.

### Informatie opvragen

Is eerst meer onderzoek nodig om te bepalen of een kind

geplaatst kan worden op de school van aanmelding, dan geldt een onderzoekstermijn van zes weken (met verlengingsmogelijkheid van vier weken).

De school (directeur/intern begeleider) schat op basis van de intake in welke aanvullende informatie noodzakelijk is en vraagt dit schriftelijk op bij ouders, die verplicht zijn deze informatie te geven. De school bepaalt zelf wanneer de informatie beschikbaar moet zijn (maar uiteraard moet dit binnen de gestelde termijnen vallen).

Ook vraagt de school eventueel informatie op vanuit het kinderdagverblijf, de peuterspeelzaal, de voorgaande school (bijvoorbeeld over onderzoeken die al eerder hebben plaatsgevonden). Heeft een leerling al eerder op een basisschool in de regio gezeten, dan neemt die school initiatief voor een warme (informatie) overdracht naar de nieuwe school. Is geen aanvullende informatie beschikbaar, dan moet de school simpelweg werken met de informatie die er wel is.

### **Ouders steeds informeren**

Wat nu als het niet lukt om de termijn van tien weken te halen? Dan wordt de leerling tijdelijk geplaatst op de school vanaf de dag dat de termijn is verstreken.

De school houdt ouders schriftelijk op de hoogte van de voortgang en termijnen, bijvoorbeeld als de termijn van zes weken wordt verlengd met nog eens vier weken. Ook informeert de school ouders over de datum waarop beslist wordt of en waar de leerling het beste geplaatst kan worden.

### **Meer info nodig? Consultatie**

Op grond van alle beschikbare informatie maken de directeur en de intern begeleider hun afweging. Is begeleiding/onderwijsondersteuning haalbaar binnen het Schoolondersteuningsprofiel, dan schrijft de school in. De school kan ervoor kiezen eerst de onderwijsbehoeften

van de leerling duidelijker in kaart te brengen (door het invullen van het Groeidocument) Daarna bepaalt de school of de gesignaleerde onderwijsbehoeften passen binnen het Schoolondersteuningsprofiel.

De school kan dit onderzoeken door consultatie van bijvoorbeeld de orthopedagoog, psycholoog, schoolgericht maatschappelijk werk of een externe deskundige. Dit kan geregeld worden via de Steunpunt Coördinator van het Regionaal Steunpunt. Hiervoor is toestemming nodig van ouders. De school informeert ouders dus waarom consultatie nodig is en over de uitkomsten ervan. Levert de consultatieronde voldoende informatie op en blijkt de school passende ondersteuning te kunnen bieden, dan wordt de leerling ingeschreven op de school. Is nog twijfel of plaatsing haalbaar is, dan wordt de leerling besproken in het Ondersteuningsteam. De Steunpunt Coördinator kan hiervoor uitgenodigd worden.

### **Bespreking in het Ondersteuningsteam**

Ouders moeten schriftelijk toestemming geven voordat hun kind in het Ondersteuningsteam van de school wordt besproken en zij worden uitgenodigd bij dat gesprek. Voorafgaand ontvangen zij een informatiefolder. Ouders kunnen zich laten ondersteunen door cliëntondersteuners vanuit netwerkpartners zoals maatschappelijk werk of MEE. In het Ondersteuningsteam zijn aanwezig: directeur, intern begeleider, ouders, leerkracht. Uitgenodigd kunnen worden een schoolgericht maatschappelijk werker, de Steunpunt Coördinator, een betrokken orthopedagoog of psycholoog, jeugdverpleegkundige (op afroep). Eventueel kan een vertegenwoordiger van de vorige school of voorschoolse voorziening ook aanschuiven. Ook kan externe deskundige aanwezig zijn met expertise op het gebied van gedrag, leren en ontwikkeling. De Steunpunt Coördinator 'makelt en schakelt' en is beschikbaar om expertise uit het brengen. Het Ondersteuningsteam verkent met ouders wat mogelijkheden

zijn, mede op basis van het Schoolondersteuningsprofiel en alle beschikbare informatie over de leerling. Ook wordt het Groeidocument aangevuld.

Bij twijfel of de school de leerling passend onderwijs kan bieden, kan het Ondersteuningsteam met ouders besluiten dat meer onderzoek nodig is. Denk aan observatie, deelvragen voor orthopedagoog/psycholoog, een aanvullend gesprek met ouders, onderzoek schoolgericht maatschappelijk werk, psycholoog, jeugdhulpverlening, deskundige uit het Regionaal Steunpuntteam. Na de onderzoeksfase volgt opnieuw bespreking in het Ondersteuningsteam. Wat is haalbaar, wat vinden ouders? Welk arrangement zou passen? Dit soort vragen komt aan bod. Is Extra ondersteuning nodig, dan vraagt de school dit aan bij het samenwerkingsverband in overleg met de Steunpunt Coördinator\*. Directeur tekent voor akkoord, ouders zijn uiteraard aanwezig bij dit gesprek.

### **Ontwikkelingsperspectief**

De school stelt een Ontwikkelingsperspectief op voor leerlingen die Extra ondersteuning nodig hebben. Hierin staat het verwachte uitstroomniveau en welke ondersteuning en begeleiding nodig zijn om dit te halen (de Ontwikkelingsperspectiefplanning). Ook moeten de belemmerende en bevorderende factoren beschreven worden die van invloed zijn op het onderwijs aan de leerling. Het gaat hierbij om kindgebonden factoren en omgevingsfactoren, die het onderwijsproces kunnen beïnvloeden en die (mede) bepalen of een leerling een bepaalde uitstroombestemming kan bereiken. De school voert op overeenstemming gericht overleg met de ouders over het ontwikkelingsperspectief. Het Ontwikkelingsperspectief wordt voor alle leerlingen met Extra ondersteuning gemaakt, dus

ook voor kleuters. Het Ontwikkelingsperspectief bestaat uit het Groeidocument en de Ontwikkelingsperspectiefplanning.

### **Plaatsing**

Krijgt een leerling Extra ondersteuning, dan maakt de school altijd een Groeidocument met een Ontwikkelingsperspectiefplanning (samen vormen die dus het Ontwikkelingsperspectief). Ouders tekenen voor gezien/akkoord. Onderdeel van de afspraken: evaluatiemomenten met ouders in het Ondersteuningsteam. Is plaatsing op de voorkeurschool niet haalbaar, dan toont de school dit aan (Schoolondersteuningsprofiel, Groeidocument), aan ouders en gaat in gesprek over wat wél een passende plek kan zijn. In het Ondersteuningsteam wordt het vervolgtraject besproken. Wie begeleidt kind en ouders daarin? Daarover worden afspraken gemaakt. De schooldirecteur bespreekt met haar schoolbestuur of collega-scholen of zij op grond van hun Schoolondersteuningsprofiel de benodigde ondersteuning wel kunnen geven.

De Steunpunt Coördinator verkent op verzoek van het schoolbestuur het Schoolondersteuningsprofiel van andere basisscholen in de subregio, meldt dit aan het schoolbestuur en heeft eventueel contact met de scholen die mogelijk wel de Extra ondersteuning kunnen bieden.

### **3 Voorwaarden voor plaatsing op een andere reguliere school**

Na verkenning van andere basisscholen die een leerling wel passend onderwijs kunnen bieden, volgt een gesprek met ouders. Zijn meer scholen geschikt, dan hebben ouders keuzevrijheid.

Ouders melden hun kind vervolgens op de school van hun keuze aan. Vanaf dat moment neemt deze school de zorgplicht over.

Zijn ouders het niet eens met de gang van zaken, dan kunnen zij bezwaar aantekenen bij het bevoegd gezag van de school of de Geschillencommissie (alle informatie staat in de Schoolgids/op de websites van besturen/scholen). Is de leerling leerplichtig, maar staat hij/zij bij geen enkele school (basisschool of speciaal (basis) onderwijs ingeschreven en duurt de beslissing over plaatsing langer dan tien weken, dan wordt de leerling tijdelijk ingeschreven bij de school die zorgplicht heeft. Wordt de leerling alsnog toegelaten, dan wordt de tijdelijke plaatsing omgezet in een definitieve plaatsing. Gaat de toelating niet door, dan wordt de tijdelijke plaatsing beëindigd. De leerling wordt uitgeschreven met ingang van de dag die volgt op de dag waarop de toelating wordt geweigerd of de beslissing wordt genomen de aanmelding niet te behandelen.

#### **4 Toelaatbaarheidsverklaring (TLV) en wat zijn de voorwaarden**

Als na verkenning van het Schoolondersteuningsprofiel en overleg met mogelijke andere basisscholen in de (sub)regio blijkt dat géén enkele basisschool in staat is om de ondersteuning te bieden, ook niet met Extra ondersteuning vanuit ons SWV, dan volgt een Ondersteuningsteambespreking, samen met ouders en de Steunpunt Coördinator. Samen met ouders wordt besproken of speciaal basisonderwijs (SBO) of speciaal onderwijs (SO) de ondersteuningsbehoefte van het kind kunnen beantwoorden. De school dient vervolgens een aanvraag in voor een toelaatbaarheidsverklaring SBO of SO. Ouders ondertekenen deze aanvraag. Voor de verdere procedure verwijzen wij naar [www.swvrgv.nl](http://www.swvrgv.nl). Op onze website is een notitie Handelingsgerichte ondersteuning en toelaatbaarheidsverklaring te vinden. Hierin staan beleid en procedure uitgebreid beschreven.

Zijn ouders het niet eens met de gang van zaken, dan kunnen zij bezwaar aantekenen bij het bevoegd gezag van de school of de tijdelijke Geschillencommissie (alle informatie staat in de Schoolgids/op de websites van besturen/scholen).

Is speciaal onderwijs cluster 1 (onderwijs aan slechtziende of blinde kinderen) of cluster 2 (onderwijs aan slechthorende of dove kinderen, of kinderen met ernstige spraak-taal-moeilijkheden) het meest passend, dan verloopt de aanvraag voor een toelaatbaarheidsverklaring via de Commissie van Onderzoek van cluster 1 of cluster 2.

Is speciaal onderwijs cluster 3 of 4 het meest passend, dan zoekt de school die zorgplicht heeft welke school het beste tegemoet kan komen aan de ondersteuningsbehoefte van leerling en ouders (mede op basis van het Schoolondersteuningsprofiel). Een toelaatbaarheidsverklaring SBO of SO wordt door het samenwerkingsverband afgegeven. Daarop staan: het nummer van het samenwerkingsverband, het nummer van de toelaatbaarheidsverklaring, de start- en einddatum en de bekostiging SO (laag/midden/hoog).

Verder gelden de volgende voorwaarden:

- (het bevoegd gezag van)de school van aanmelding vraagt de toelaatbaarheidsverklaring aan. Dit is dus niet de verantwoordelijkheid van de ouders.
- school en ouders kunnen bij het samenwerkingsverband bezwaar aantekenen tegen het besluit van het samenwerkingsverband. Het samenwerkingsverband moet zich dan door de bezwaaradviescommissie van het samenwerkingsverband laten adviseren.

Als het samenwerkingsverband geen toelaatbaarheidsverklaring afgeeft, moet de school met zorgplicht op zoek naar een andere passende plek voor de leerling.



### 5 Verhuizen met een toelaatbaarheidsverklaring:

Bij de eerste inschrijving is het samenwerkingsverband van de woonplaats van de leerling verantwoordelijk voor het afgeven en betalen van de TLV. Verhuizing heeft hier echter invloed op. Er zijn hierbij verschillen tussen een TLV SBO of SO. Neem contact op met ons samenwerkingsverband bij een verhuizing voor de juiste informatie.

### 6 Verhuizen met extra ondersteuning:

Een leerling functioneert goed met Extra ondersteuning in het regulier onderwijs. Hij verhuist naar een andere woonplaats en wil daar ook graag Extra ondersteuning op een reguliere school ontvangen. De ouders melden de leerling dan aan op deze nieuwe school. Die schat op basis van de ontvangen informatie (bijvoorbeeld het Ontwikkelingsperspectief) in of de leerling ook op de nieuwe school Extra ondersteuning nodig heeft. Het verschilt per school hoe die Extra ondersteuning is ingericht. Het is dus mogelijk dat de nieuwe school op een andere manier Extra ondersteuning biedt. Elke school maakt zelf opnieuw de inschatting of de leerling Extra ondersteuning nodig heeft en hoe de school dit het beste kan invullen.

Ons samenwerkingsverband is lid van een netwerk van samenwerkingsverbanden (Utrecht en omgeving). Op sommige onderdelen zijn afwijkende afspraken gemaakt. De school kan het beste contact zoeken met de Steunpunt Coördinator in de regio bij een verhuizing binnen de grenzen van dit netwerkgebied.

### 7 Wat is het Ontwikkelingsperspectief (OPP)?

Bij de invoering van de Wet passend onderwijs is het afgeven van een toelaatbaarheidsverklaring SBO en SO ingevoerd. Deze toelaatbaarheidsverklaring (TLV) is voor het eerst afgegeven in het schooljaar 2014-2015. In ons nieuw ontwikkelde beleid is opgenomen dat een TLV voor maximaal 2 jaar wordt afgegeven

(SBO en SO), maar korter kan ook. Dit betekent dat herindicatie geregeld moet worden. Daarnaast moeten alle zittende leerlingen in het speciaal onderwijs een TLV hebben en de leerlingen met leerlinggebonden financiering (de 'rugzak') op 1 augustus een HGO hebben (in plaats van een CVI- indicatie cluster 3 of 4). HGO staat voor handelingsgerichte ondersteuning.

De doelgroepen die voor herindicatie of omzetting van indicatie in aanmerking komen:

- kinderen met een CVI LGF in de reguliere basisschool
- kinderen met een CVI LGF beschikking in de speciale basisschool (SBO)
- kinderen met een PCL beschikking in de speciale basisschool (SBO)
- kinderen met een CVI beschikking in de speciale school (SO cluster 3 of 4)
- kinderen met een CVI beschikking in een residentiële setting (open of gesloten)
- kinderen woonachtig in ons SWV met een CVI beschikking met een CVI beschikking naar een SO school in een ander SWV
- kinderen woonachtig in een ander SWV met een CVI beschikking op een SO-school in ons SWV
- kinderen met een TLV afgegeven na 1 augustus 2014 voor wie de TLV-datum afloopt
- kinderen die de overgang maken naar het voortgezet onderwijs op 1 augustus 2016 (aanvraag indienen bij het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs).

Per doelgroep is een procedure voor omzetting indicatie ontwikkeld en vastgelegd in een notitie. Deze notitie is in oktober 2015 gecommuniceerd met de scholen, via informatiebijeenkomsten en brieven. De notitie is gepubliceerd op de website van ons samenwerkingsverband [www.swvrgv.nl](http://www.swvrgv.nl)



# 11 Dekkend expertisenetwerk (basisonderwijs en speciaal (basis)onderwijs)

**Per 1 augustus 2014 is ons samenwerkingsverband verplicht om voor álle leerlingen een passende onderwijsplek te organiseren. Deze plicht is verankerd in de Wet passend onderwijs, waarin zorgplicht is opgenomen. Dat betekent dat een school een leerling die wordt aangemeld zelf een passend onderwijsaanbod biedt, of dit organiseert op een andere school. Dit vraagt om een zogenoemd 'dekkend' netwerk van basisonderwijs en speciaal (basis)onderwijs. SWV Rijn & Gelderse Vallei ziet het samenwerkingsverband als expertisenetwerk, waarin de samenwerkende schoolbesturen veel van elkaar kunnen leren en veel aan elkaar kunnen hebben.**

SWV Rijn & Gelderse Vallei heeft het onderwijs-ondersteuningsaanbod in ons samenwerkingsverband in kaart gebracht.

Conclusie: wij kennen geen 'witte vlekken': vrijwel ieder kind kan een passend onderwijsarrangement volgen in ons samenwerkingsverband. Onze inzet is om kinderen zo thuisnabij mogelijk naar school te laten gaan. Dat zal vaak kunnen, maar niet altijd. Is regulier basisonderwijs niet het meest passend, dan biedt ons samenwerkingsverband scholen voor speciaal basisonderwijs en scholen voor speciaal onderwijs. Die scholen kunnen wat verder weg zijn, maar liggen dus veelal wel in ons samenwerkingsverband.

## **Startsituatie Rijn & Gelderse Vallei**

### *Regulier basisonderwijs*

Onze regio kent 34 schoolbesturen met in totaal 128 basisscholen, waarvan sommige nevenvestigingen zijn. Op 1 oktober 2015 gingen 23.593 leerlingen gaan naar het regulier onderwijs, 55 leerlingen hadden in 2014-2015 een Rugzak (leerlinggebonden financiering).

### *Speciaal basisonderwijs*

Onze regio heeft vier scholen voor speciaal basisonderwijs (van vier schoolbesturen): De Vogelhorst in Barneveld, De Regenboog in Ede, De Windroos in Veenendaal en De Dijk in Wageningen. In SWV Rijn & Gelderse Vallei gingen op 1 oktober 2015 567 leerlingen naar het speciaal basisonderwijs. Het verwijzingspercentage is hiermee 2,35 procent, gelijk aan 2,35 procent landelijk.

Naar het speciaal basisonderwijs gaan leerlingen van 4 tot en met 13 jaar die extra begeleiding en voorzieningen nodig hebben, maar die veelal niet in aanmerking komen voor het speciaal onderwijs. Het speciaal basisonderwijs is er ook voor moeilijk lerende kinderen en kinderen met gedragsproblemen voor wie het regulier basisonderwijs (tijdelijk) niet het meest passend is. Voor plaatsing in het speciaal basisonderwijs is een toelaatbaarheidsverklaring nodig.

Net als reguliere basisscholen werken scholen voor speciaal basisonderwijs met kerndoelen. Zij hebben veelal kleinere klassen, extra geschoolde leerkrachten en bieden ondersteuning

van een orthopedagoog en/of psycholoog. Ook zijn vaak andere specialisten verbonden aan de scholen voor speciaal basisonderwijs, zoals een kinderfysiotherapeut, een speltherapeut, specialisten voor dyslexie, taal, rekenen en gedrag, een logopedist en een maatschappelijk werker. Hierdoor kunnen de scholen onderwijsondersteuning breed afstemmen op de behoeften van de leerling. De scholen voor speciaal basisonderwijs werken handelingsgericht.

### *Speciaal onderwijs*

SWV Rijn & Gelderse Vallei heeft een breed aanbod voor leerlingen met specialistische onderwijs-ondersteuningsbehoeften. In totaal gingen op 1 oktober 2015 293 (+105 op SO buiten het SWV) leerlingen die in ons samenwerkingsverband wonen naar het speciaal onderwijs. Dat is meer dan het landelijk gemiddelde. (1,63 procent ten opzichte van 1,55 procent)

Speciale scholen cognitie (cluster 3) in ons samenwerkingsverband zijn De Wegwijzer in Ede en De Blink in Veenendaal. Speciale scholen voor gedrag (cluster 4) zijn de J.H. Donnerschool in De Glind, Scholengemeenschap De Brouwerij SO in Ede, de C.P. van Leersumschool in Veenendaal en De Fonkel in Ede.

Een aantal leerlingen uit ons samenwerkingsverband gaat naar een school voor speciaal onderwijs (cluster 3 en 4) buiten onze regio. Alleen de scholen met vijf leerlingen of meer uit SWV Rijn & Gelderse Vallei zijn hier genoemd: De Lichtenbeek in Arnhem, Dr. Verschoorschool in Nunspeet, Koningin Emma in Amersfoort, de Zonnehoek in Apeldoorn, De Vaart in Oosterbeek en Dr. Dqr M Houwer in Amersfoort.

### **Visie expertisenetwerk wordt verder ontwikkeld**

In 2015-2016 ontwikkelt het samenwerkingsverband samen met alle schoolbesturen een samenhangende toekomstvisie op de rol en positie van speciaal basisonderwijs, speciaal onderwijs en ambulante dienstverlening.

Uitgangspunten zijn duurzame onderwijsondersteuning, toegankelijk onderwijs en de mogelijkheid om specialistisch onderwijs te kunnen volgen. De huidige arrangementen waarvoor het regulier basisonderwijs samenwerkt met het speciaal basisonderwijs of speciaal onderwijs, worden hierin zeker meegenomen. Duidelijk is dat 'arrangeren' vrijwel altijd vraagt om maatwerk, omdat de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van kinderen natuurlijk kunnen verschillen.

### **Ondersteuning vanuit het expertisenetwerk: hoe?**

Scholen hebben veel kennis en ervaring in huis als het gaat om onderwijsondersteuning, in welke vorm dan ook. Om daar maximaal gebruik van te maken kan het Regionaal Steunpunt 'vraag' en 'aanbod' bij elkaar brengen. Expertise kan van andere scholen komen, of van het Regionaal Steunpunt. Over welke ondersteuning kan het dan gaan? Een aantal voorbeelden staat in het informatiekader op de volgende pagina.

### **Samenhangend geheel van ondersteuningsvoorzieningen**

Binnen ons samenwerkingsverband bieden wij een samenhangend geheel van ondersteuningsvoorzieningen. De scholen voor regulier onderwijs bieden op alle vestigingen de Basisondersteuning en ook een of meer vormen van lichte ondersteuning. Extra ondersteuning in de vorm Handelingsgerichte ondersteuning (deskundigheid en/of financiën) kan de basisscholen helpen kinderen die onderwijsondersteuning te geven die zij nodig hebben. De scholen voor speciaal (basis)onderwijs bieden Extra ondersteuning (specialistisch).

## Voorbeelden van extra ondersteuning

- advisering over lesmateriaal
- advisering over aanpak leerproblemen
- advisering over klassenmanagement
- advisering over sociaal-emotionele problematiek
- advisering over gedragsproblemen
- overleg met leerkracht, intern begeleider en/of ouders om ondersteuningsvraag te verhelderen
- overleg over mogelijke verwijzing naar andere instanties zoals Stichting Taalhulp, Bureau Jeugdzorg, Karakter, et cetera
- inzetten beeldcoaching
- inzetten extra handen in de klas
- inzetten taakspel
- inzetten sociale vaardigheidstraining
- inzetten agressieregulatietrainingen
- didactisch onderzoek
- persoonlijkheidsonderzoek
- intelligentieonderzoek zowel individueel (WISC-III, WPPSI, SON-R, RAKIT) als klassikaal de NSCCT en NIO
- onderzoek naar ontwikkelingsstoornissen zoals ADHD, PDD-NOS, et cetera
- vaststellen van ontwikkelingsstoornissen zoals ADHD, PDD-NOS, et cetera
- laten invullen en verwerken vragenlijsten als CBCL, TRF, et cetera
- ondersteuning bij aanvraag toelaatbaarheidsverklaring voor speciaal (basis)onderwijs
- ondersteuning bij opstellen ontwikkelingsperspectief
- ondersteuning bij aanpassingen ten behoeve van de leerlingen met cluster problematiek
- expertise verbreding van leerkrachten en intern begeleider
- specifiek onderwijsaanbod voor begaafde of hoogbegaafde leerlingen
- de familieklas voor leerlingen
- crisisopvang
- de zorgboerderij
- de schakelklas primair onderwijs-voortgezet onderwijs

(dit kader is ook in bijlage 11 opgenomen)

# 12 Voorbeelden van extra ondersteuning die het samenwerkingsverband kan organiseren

**In ons samenwerkingsverband kennen we al veel verschillende arrangementen waarbij het regulier onderwijs bijvoorbeeld samenwerkt met het speciaal (basis)onderwijs om een kind de meest passende ondersteuning te bieden. We brengen die niet uitputtend in kaart, omdat wij vinden dat 'arrangeren' van ondersteuning maatwerk is. Uitgangspunt is altijd de ondersteuningsbehoefte van een kind. Wel geven we hier een aantal voorbeelden van Extra ondersteuning.**

Leerkrachten en intern begeleiders kunnen rekenen op de expertise uit één van onze vier Regionale Steunpunten. Dat kunnen verschillende ondersteuningsvormen zijn:

- het vaststellen van de ondersteuningsbehoeften, bijvoorbeeld via een gesprek met het ondersteuningsteam van de school, via observatie of onderzoek
- inzet van gespecialiseerde uitvoerders zoals een fysiotherapeut, logopedist, coaching on the job, gedragsspecialist, ergotherapeut of een leerkracht uit het speciaal (basis) onderwijs die een leerling en zijn leerkracht in het regulier onderwijs ondersteunt
- trajectbegeleiding naar een andere (tijdelijke of permanente) vorm van onderwijs: een andere reguliere basisschool, speciaal basisonderwijs, speciaal onderwijs

Ook voorschoolse voorzieningen kunnen een beroep doen op ons samenwerkingsverband. Hiervoor is een contactpersoon Jonge Kind aangesteld (pilot).

Zie voor voorbeelden van Extra ondersteuning het informatie kader in Bijlage 10.

## Geen thuiszitters

### **Verzuim**

Verzuim is een signaal voor school. De school is verantwoordelijk voor het in beeld brengen van verzuim en voor het volgen van die leerlingen die mogelijk thuiszitter kunnen worden. Afstemming met de afdeling Leerplicht is van belang en in sommige gevallen zelfs wettelijk verplicht.

Scholen doen er verstandig aan om het schoolverzuim ook bespreekbaar te maken in het Ondersteuningsteam van de school. Hierbij kunnen naast de ouders, ook het lokale team, de Steunpunt Coördinator én de leerplichtambtenaar worden uitgenodigd. Communicatie is het sleutelwoord.

### **Thuiszittende leerling – thuiszitter**

Iedere leerling die thuiszit, is er één te veel. Van alle betrokkenen mag dus worden verwacht dat ze zich maximaal inzetten om thuiszitten te voorkomen. Als het zich toch voordoet, wordt verwacht dat betrokkenen het zo mogelijk oplossen. Terugdringing van het aantal thuiszitters is een belangrijke doelstelling van passend onderwijs. Hiervoor zijn de afgelopen jaren verschillende acties in gang gezet, zoals verbetering van de registratie, versterking van de leerplichtfunctie en inzet van onderwijsconsulenten. Verschillende regionale initiatieven laten zien dat een actieve gezamenlijke aanpak van ouders, scholen, samenwerkingsverbanden en gemeenten de sleutel is tot succes. Het SWV Rijn & Gelderse Vallei probeert uiteraard ook te voorkomen dat er thuiszitters zijn.

### **Er is een verschil tussen een thuiszittende leerling en een thuiszitter**

Een *thuiszittende leerling* is een leer- en kwalificatieplichtig kind (of jongere) dat *niet* op een school staan ingeschreven, zonder dat

daarvoor op grond van de Leerplichtwet vrijstelling is gegeven (= absoluut verzuim).

Een *thuiszitter* is een leerplichtige en kwalificatieplichtige leerling die meer dan vier weken thuiszit en wel staat ingeschreven bij een school (relatief verzuim).

### **Basisondersteuning**

De Basisondersteuning van de school op het gebied van het pedagogisch handelen is van groot belang. Stevens (2006) benadrukt het boeiend en bindend vermogen van leerkrachten. Als je zorgt voor een boeiende leeromgeving en je slaagt erin verbondenheid tot stand te laten komen tussen jou en je leerlingen, zullen gedragsproblemen minder vaak voorkomen en minder ernstig zijn. In zo'n leeromgeving zal de betrokkenheid toenemen en de competentiebeleving van de leerlingen groeien. Er bestaat een groot verband tussen het zelfbeeld van leerlingen en gedragsproblemen (Van der Ploeg, 2007). Door in te zetten op versterking van de competentiebeleving van kinderen, werk je tegelijkertijd aan het zelfbeeld. Door goed onderwijs werk je tegelijkertijd aan preventie van gedragsproblemen.

### **Preventie**

Om thuiszitters te voorkomen streeft het samenwerkingsverband naar een optimaal preventieve aanpak op elke school. We verwijzen hierbij naar ijkpunt 4 van de Basisondersteuning: 'De school is fysiek en sociaal gezien veilig en heeft een goed pedagogisch klimaat'. Scholen zijn door een goed opgezette Basisondersteuning in staat om moeilijk verstaanbaar gedrag tijdig te herkennen en hier de juiste ondersteuning voor in te zetten. Deze preventieve en licht-curatieve ondersteuning moet vanuit de school opgezet worden. Het samenwerkingsverband kan ondersteunen door inzet van expertise en zo nodig financiële middelen. De gemeente kan ouders zo nodig ondersteunen in de thuissituatie.

Onder *primaire preventie* vallen maatregelen die voorkomen dat er spanning, nood of crisis ontstaat. Het gaat hier om een algemene aanpak die geldend is voor alle leerlingen in een groep. Denk aan goed klassenmanagement, een planmatige aanpak van groepsvorming, systematische aandacht voor sociaal-emotioneel leren en een preventieve aanpak tegen pesten. Er wordt geen enkele individuele leerling gestigmatiseerd.

Niet voor alle leerlingen is een aanpak op groepsniveau voldoende. Het gaat hier om de leerlingen die meer risico lopen dan andere leerlingen om een problematische ontwikkeling. Voor deze leerlingen is secundaire preventie belangrijk. De school brengt dan de invloedrijke risicofactoren (leerling en/of omgeving) in beeld en doet helpende interventies om 'erger' te voorkomen. Het gaat dan om een kortdurende en intensieve interventie om de leerling te ondersteunen zich weer op positieve wijze te ontwikkelen.

Ernstig ordeverstoring of grensoverschrijdend gedrag is voor de omgeving vaak moeilijk te verstaan en een juiste interventie is moeilijk te vinden. Bij tertiaire preventie worden daarom maatregelen ingezet om te voorkomen dat de situatie volledig escaleert. Het is belangrijk deze preventieve aanpak in te zetten vanuit de gedragsfunctieanalyse en te kijken waarom een leerling doet wat hij doet. De school kan hierbij andere experts betrekken.

De school is verantwoordelijk voor een set van (primaire) preventieve maatregelen:

- een positief pedagogisch klimaat, waarbij:
  - met de voorwaarden die iedere leerling de kans geven zich op optimale wijze te ontwikkelen
  - de omgeving voor iedere leerling als veilig beoordeeld wordt
  - de omgang tussen leerlingen en leerkracht helder is en er open communicatie mogelijk is
  - positieve omgang tussen leerlingen gestimuleerd wordt

- een goed georganiseerd klassenmanagement, waarbij verwachtingen voor de leerlingen helder en inzichtelijk zijn
- klassenregels - het liefst opgesteld in dialoog tussen leerlingen en leerkracht (geformuleerd in gewenst gedrag)
- aanleren van vaardigheden voor gewenst gedrag
- omgaan met verschillen tussen leerlingen door het bieden van passend onderwijs (maatwerk)
- gebruikmaken van een programma gericht op versteviging van de sociaal emotionele ontwikkeling

### **Interventies binnen de school**

Een interventie is een actieve handeling om een probleem op te lossen. Vroegtijdige onderkenning van vragen en/of spanning door school is belangrijk. Vroegtijdig interventies inzetten kan een ondersteuningscrisis of – nood voorkomen. Doel is dus verergering van de situatie voorkomen. Vanzelfsprekend gebeurt dit in overleg met ouders.

### **Interventies**

De school bepaalt wat een passende interventie binnen de eigen school kan zijn. De directeur is verantwoordelijk voor de uitvoering van de interventie, de intern begeleider is mede-regiehouder over de uitvoering. Wanneer de leeftijd van de leerling dit toelaat, is het van belang om de leerling mee te nemen in dit proces. Het voeren van een leerlinggesprek kan een goede eerste aanzet zijn. Het doel van een interventie is om de leerling en/of de leerkracht handvatten te bieden om met de situatie en/of het gedrag om te gaan. Voorbeelden van dit soort interventies zijn:

- een andere plek in de klas
- prikkelreducerende maatregelen, zoals inzetten van een koptelefoon, werkscherm
- het inzetten van ontwikkelingsspellen op sociaal-emotioneel gebied

Een interventie kan ook gericht zijn op het bieden van rust.

Mogelijke interventies voor meer rust binnen de eigen school zijn:

- time out in een time out-ruimte
- plaatsing in een groep waar de leerkracht en de leerling een goede vertrouwensband hebben
- plaatsing in een groep waarvan bekend is dat de leerkracht snel een vertrouwensband weet op te bouwen
- plaatsing in een parallelgroep
- plaatsing binnen de school bij een teamlid die op dat moment ambulante is, of bij een teamlid dat geen lesgevend taken heeft
- het veranderen van de situatie door even een taakje voor de leerkracht uit te voeren buiten de klas

## Voorkomen van thuiszitten: wie is waarvoor verantwoordelijk?

### Ouders

Het probleem van thuiszitters is vaak niet los te zien van het gezinssysteem. Dat betekent dat ouders soms deel uitmaken van het probleem en tegelijkertijd altijd een deel van de oplossing in handen hebben. Dat betekent dat de hulp niet alleen moet aansluiten op de mogelijkheden van het kind/de jongere, maar ook op de mogelijkheden van het gezinssysteem. Ouders hebben hierin als opvoeders een belangrijke rol. Het is belangrijk dat de professional de ouders in deze rol versterkt en ondersteunt.

### School

- een goede, zorgvuldige registratie is een eerste vereiste op het niveau van de les en de groep. Het is zaak iedere melding serieus te nemen, geen (ongeoorloofd) schoolverzuim te accepteren
- de cijfers van verzuim communiceren met ouders is nodig.

In sommige situaties weten ouders niet dat hun kind ongeoorloofd afwezig was

- schoolverzuim moet gemeld worden bij Leerplicht. Veelal is dit wenselijk, soms wettelijk verplicht. Een goede communicatie met Leerplicht over verzuim kan helpen in het voorkomen van een structureel probleem
- schorsing moet gemeld worden bij de Inspectie van het onderwijs, bij de Steunpunt Coördinator van het samenwerkingsverband en de leerplichtambtenaar
- een thuiszittende leerling of thuiszitter moet uiteraard gemeld worden bij leerplichtambtenaar en bij de Steunpunt Coördinator van het samenwerkingsverband
- (voornemen tot) verwijdering moet gemeld worden bij de Inspectie van het onderwijs, bij de Steunpunt Coördinator van het samenwerkingsverband en de leerplichtambtenaar

School kan/moet samengevat:

- preventiemaatregelen en licht curatieve maatregelen uitvoeren
- registreren
- melden
- bespreken in een Ondersteuningsteam van de school
- blijven communiceren met kind/ouders

### Samenwerkingsverband

- de Steunpunt Coördinator van het samenwerkingsverband is in geval van verzuim dat kan leiden tot thuiszitten, schorsing en verwijdering op de hoogte (de school communiceert dit). Het is zaak om de Steunpunt Coördinator vroegtijdig te betrekken (bijvoorbeeld bij de Ondersteuningsbespreking), zodat thuiszitten, schorsing en/of verwijdering voorkomen kan worden
- de Steunpunt Coördinator houdt een lijst bij waarin is opgenomen: de naam van de leerling en de school, het Brin-

nummer en het bestuursnummer, de reden van thuiszitten, schorsing en/of verwijdering, welke aanpak ingezet is en wat de voortgang hiervan is

- de Steunpunt Coördinator geeft de gegevens door aan de managementassistent van het SWV. Deze houdt een actuele lijst bij. In deze lijst is opgenomen de naam van de leerling, de school, het bestuursnummer en de reden van thuiszitten, schorsing en/of verwijdering
- afstemming tussen de leerplichtambtenaar en het SWV is wenselijk: de precieze afspraken hierover worden uitgewerkt in de werkgroep Thuiszitters

### **Leerplichtambtenaar**

Bij een melding van ongeoorloofd verzuim, schorsing en/of verwijdering, kan de leerplichtambtenaar verschillende interventies uitvoeren:

- problemen inventariseren
- huisbezoek
- ouders en kind uitnodigen voor gesprek
- regisseren
- overleg coördineren, dan wel aanwezig zijn bij Ondersteuningsbespreking
- gebruik maken van bevoegdheden als er geen medewerking is
- communiceren met betrokkenen
- registreren

### **Teruggang onderwijs**

De school houdt, in geval van thuiszitten, schorsing en/of voorgenomen verwijdering nauw contact met ouder(s), Steunpunt Coördinator en de leerplichtambtenaar. Natuurlijk streven alle partijen naar terugkeer naar school. De leerplichtambtenaar zet zich voornamelijk in voor de thuissituatie in en is aanwezig bij de Ondersteuningsteambespreking. De Steunpunt Coördinator

ondersteunt de school, onder meer bij het vaststellen van de onderwijsondersteuningsbehoefte.

In schooljaar 2015-2016 is een proef gestart met een interventieteam: dat kijkt hoe thuiszitten zo goed mogelijk kan worden voorkomen. Daarbij werkt ons samenwerkingsverband samen met de gemeenten van FoodValley. Kernwoorden: preventie, interventie en time-out. Bij de Time-out-route kan een leerling tijdelijk geplaatst worden bij een speciale (basis)school. Bij de verdere uitwerking van 'routes' hoort ook onder welke voorwaarden een Time-out plaatsing mogelijk is, wat de rol van de basisschool is tijdens de uitplaatsing, termijnen, et cetera. Zodra meer duidelijk is, staat de informatie op onze website.



# 13 Passend onderwijs in relatie tot gemeentelijk beleid

Om de aansluiting tussen passend onderwijs en gemeentelijk beleid zo goed mogelijk te regelen, moet ons samenwerkingsverband met de zeven gemeenten in onze regio een 'Op Overeenstemming Gericht Overleg' (OOGO) voeren. Wettelijk is geregeld dat ons Ondersteuningsplan niet vastgesteld kan worden zonder dit OOGO. Dit overleg is op 29 januari 2014 gevoerd en alle gemeenten konden instemmen met ons Ondersteuningsplan. In deze bijlage is de tekst uit dit OOGO integraal opgenomen. Ambtenaren van de gemeenten en vertegenwoordigers van ons samenwerkingsverband (in deze bijlage afgekort tot SWV) werken de afspraken verder uit. De aangepaste versie 2015 van het Ondersteuningsplan is in maart 2016 vastgesteld.

## Inleiding

Op 1 augustus 2014 wordt de wetswijziging passend onderwijs van kracht. Schoolbesturen krijgen zorgplicht en de middelen en de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van passend onderwijs. De invoering van de gewijzigde wet betekent:

- zorgplicht voor schoolbesturen
- veranderende bekostiging van de nieuwe samenwerkingsverbanden
- leerlinggebonden financiering (rugzakje) verdwijnt, de huidige samenwerkingsverbanden en de Regionale expertisecentra (REC's) worden opgeheven en de verplichte landelijke indicatiestelling door de Commissie van Indicatiestelling (CvI) stopt evenals de Permanente Commissie Leerlingenzorg (PCL) die de beschikking afgaf voor het Speciaal Basisonderwijs
- middelen voor lichte ondersteuning (huidige WSNS middelen) en middelen voor preventieve ambulante begeleiding (PAB) en het schooldeel van de rugzak, gaan per 1 augustus 2014 naar het samenwerkingsverband passend onderwijs

- middelen voor ambulante begeleiding (AB) gaan in overleg met de schoolbesturen Speciaal Onderwijs, twee jaar later (1 augustus 2016) naar het samenwerkingsverband

De gemeenten krijgen in het kader van de verschillende decentralisaties (Jeugdzorg, Participatie en WMO) meer taken en verantwoordelijkheden naar haar inwoners. Van belang daarbij is dat deze decentralisaties gepaard gaan met een doelmatigheidskorting van 15 tot 20 procent, die vooraf door het Rijk wordt ingehouden.

Voor het onderwijs en de gemeenten is de verbinding tussen het passend onderwijs en de jeugdzorg van groot belang. De invoering van de Jeugdwet betekent dat de gemeente bestuurlijk en financieel verantwoordelijk wordt voor en toegang biedt tot:

- de jeugdhulp en ondersteuning die vielen onder de provincie op basis van de Wet op de jeugdzorg;
- de jeugd GGZ (begeleiding), jeugd verstandelijke beperking: begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf (voorheen AWBZ)

- de jeugd GGZ (behandeling) en dyslexiehulp (voorheen Zorgverzekeringswet)
- de gesloten jeugdzorg en de hulp en ondersteuning in het gedwongen kader van jeugdbescherming en jeugdreclassering (voorheen van het Rijk)

De gemeenten en het SWV zullen gezamenlijk moeten optrekken om de inhoudelijke verandering te kunnen realiseren, c.q. op elkaar af te stemmen.

De gemeenten en het SWV Rijn & Gelderse Vallei zijn en blijven daarom met elkaar in gesprek, om inhoudelijke en procesmatige afspraken te maken over de relatie tussen passend onderwijs en de Transitie Jeugdzorg. We verwachten dat deze samenwerking meerwaarde heeft voor de kinderen en hun ouders, het onderwijs en de gemeenten. We willen het inrichten van nieuwe 'kokers' voorkomen.

Bij de Transitie Jeugdzorg en passend onderwijs is sprake van spiegelwetgeving, waarbij enerzijds de gemeenten en anderzijds het SWV Rijn & Gelderse Vallei (en schoolbesturen) maximaal op elkaar moeten aansluiten. Dit brengt dilemma's en grijze gebieden met zich mee, die we in gezamenlijke vraagstukken en opgaven proberen te verwoorden.

### **OOGO**

Om de aansluiting tussen passend onderwijs en gemeenten zo goed mogelijk vorm te geven, verplicht de wetgever beide partijen – gemeenten en samenwerkingsverbanden in het primair onderwijs – om een op overeenstemming gericht overleg (OOGO) te voeren.

Op grond van artikel 18a lid 9 van de Wet op het primair onderwijs 'wordt het door de samenwerkingsverbanden op te stellen Ondersteuningsplan niet vastgesteld voordat over een concept

van het plan op overeenstemming gericht overleg (hierna: OOGO) heeft plaatsgevonden met burgemeester en wethouders van de gemeente(n) in de betreffende regio'.

Onderwerp van het OOGO is dus het Ondersteuningsplan, dat het samenwerkingsverband (onderwijs) moet opstellen. In dit 30 ondersteuningsplan wordt beschreven:

- hoe het onderwijs de ondersteuning vorm geeft voor leerlingen die dat nodig hebben;
- hoe de middelen verdeeld worden over de schoolbesturen.

In de wet is bepaald dat samenwerkingsverbanden en gemeenten een gezamenlijke procedure moeten opstellen voor het OOGO, die tevens een voorziening bevat voor het beslechten van geschillen. De PO-Raad, VO-Raad en de VNG hebben een (landelijke) modelprocedure OOGO opgesteld, met daarbij behorende geschillenregeling. De gemeenten en het SWV Rijn & Gelderse Vallei hebben afgesproken gebruik te maken van deze procedure en geschillenregeling.

Op basis van de modelprocedure hebben de gemeenten en het SWV Rijn & Gelderse Vallei afgesproken dat het samenwerkingsverband en het college (de colleges) met elkaar overleggen, elk vanuit de eigen verantwoordelijkheid, over ten minste de volgende onderwerpen:

1. de vraag hoe de aansluiting tussen de ondersteuning in het onderwijs en de (jeugd)zorg vanuit de gemeente(n) het beste tot stand kan komen
2. het leerlingenvervoer
3. leerplicht
4. de onderwijshuisvesting

Het Ondersteuningsplan van het SWV Rijn & Gelderse vallei is met de gemeenten besproken (in de regio FoodValley

29 januari 2014). In september en oktober 2014 is tijdens OOGO's het lokale jeugdbeleidsplan van een gemeente met het SWV besproken. Na de bespreking vond een informatiebijeenkomst plaatsgevonden om vertegenwoordigers van schoolbesturen uit de betreffende gemeenten te informeren over het jeugdbeleid en de samenwerking met het onderwijs. De aangepast versie 2015 van het Ondersteuningsplan is in maart 2016 vastgesteld.

### **Uitgangspunten**

Zowel voor de gemeenten als voor het samenwerkingsverband Rijn & Gelderse Vallei staan het welzijn en de veiligheid van het kind centraal. Op basis hiervan hebben het samenwerkingsverband en de gemeenten de volgende gezamenlijke uitgangspunten geformuleerd:

- uitgangspunt is het bieden van goede zorg en goed onderwijs
- professionele begeleiding, ondersteuning en zorg is gebaseerd op de vraag van de jeugdigen en hun ouders. We maken daarbij een slag van aanbodgericht naar vraag- en oplossingsgericht en van curatief naar preventief
- als uitgangspunten voor specifieke begeleiding en zorg of onderwijsondersteuning hanteren we de volgende criteria:
  - zo tijdig mogelijk;
  - in zo licht mogelijke vorm;
  - op de meest adequate (passende) wijze;
  - door de meest geschikte persoon of instelling;
  - in een integrale aanpak: één kind, één gezin, één plan (integraliteit vanuit verschillende leefgebieden), met elderheid over verantwoordelijkheden
  - waar nodig vanuit een (integrale) aanpak onderwijs & jeugdzorg
- zorg in de buurt van het gezin/de jongere aanbieden en onderwijs(ondersteuning) zo thuisnabij mogelijk
- het gewone leven van het gezin/de jongere is leidend bij het organiseren van de zorg en ondersteuning
- het versterken van de eigen kracht, de zelfredzaamheid en de talenten van de jeugdige zijn het vertrekpunt voor hulp en voor Extra onderwijsondersteuning. Jeugdigen en hun ouders moeten (weer) regie kunnen voeren op hun eigen leven en schoolloopbaan. Als de eigen kracht en zelfredzaamheid beperkt zijn wordt ingestoken op de ontwikkeling ervan
- het regionale voorzieningenaanbod aanvullend is op het lokale aanbod
- er keuzevrijheid is voor de jeugdige of het gezin
- het gaat om maatwerk
- professionele begeleiding, ondersteuning en zorg effectief is en snel en eenvoudig beschikbaar. Voor het proces van toewijzing van hulp en onderwijsondersteuning hanteren we de volgende criteria:
  - op basis van (multidisciplinaire) handelingsgerichte diagnostiek
  - na overleg met ouders
  - met transparante middelen toewijzing
  - met minimale bureaucratie
- bij het handelingsgericht werken in het onderwijs wordt ook de context van het gezin meegenomen. Dit betekent ook mét het kind en de ouders in gesprek (in plaats van óver het kind en de ouders praten). Participatie van ouders; sneller met ouders aan tafel, ouderbetrokkenheid zijn in dit kader van groot belang. Er moet een automatisme ontstaan dat er altijd gevraagd wordt hoe het op school gaat én hoe het thuis gaat.
- geen dingen (meer) dubbel doen, maar gebruik maken van elkaars expertise en elkaar versterken.
- bij ontwikkelingen die raken aan de belangen of het beleid van de gemeenten en/of het samenwerkingsverband overleggen we vroegtijdig met elkaar. We stellen elkaar niet voor verrassingen.

### Thema's OOGO

Wat zijn nu de thema's die besproken worden tijdens het OOGO?

#### *Leerlingenvervoer*

Niet alle kinderen die wonen in één van de gemeenten van het samenwerkingsverband Rijn- en Gelderse Vallei gaan naar scholen binnen die gemeente of binnen het samenwerkingsverband. Een aantal kinderen wordt vervoerd naar speciaal onderwijs buiten de gemeente of buiten het samenwerkingsverband.

Het aantal verkeersbewegingen binnen het samenwerkingsverband is groot. Nader onderzoek moet uitwijzen wat de mogelijke oorzaken hiervan zijn. Bepalend zijn onder meer de locaties van het speciaal (basis)onderwijs in de regio. De verwachting is niet dat met passend onderwijs de leerlingstromen op korte termijn anders gaan lopen, maar in de nabije toekomst is dit zeker denkbaar.

Thuisnabij onderwijs heeft altijd de voorkeur, tenzij het voor de leerling beter is om verder weg passend onderwijs te volgen. Het welzijn van het kind is dan leidend.

De gemeentelijke verordeningen leerlingenvervoer bieden de kaders voor het toekennen van een vervoersvoorziening. Uitgangspunt daarbij is bekostiging naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school. Bij de beoordeling daarvan betrekken de gemeenten hetgeen daarover is opgenomen in het ondersteuningsplan. De ouders behouden een wettelijke keuzevrijheid als het om denominaties van scholen gaat. Om te bepalen wat passend vervoer is (fiets, zelfstandig reizen met OV of aangepast taxivervoer et cetera) kan een onafhankelijk advies van een deskundige gevraagd worden. Het ontwikkelingsperspectief van de leerling dient hierin betrokken te worden. Ook voor het leerlingenvervoer geldt het versterken van de eigen kracht.

### Afspraken gemeenten en het samenwerkingsverband Rijn & Gelderse Vallei:

- het welzijn van het kind is leidend in de afweging voor thuisnabij of verder weggelegde onderwijs
- onderwijs en gemeenten hanteren het principe 'versterken eigen kracht'
- het samenwerkingsverband onderzoekt de oorzaken van het aantal verkeersbewegingen binnen en buiten de regio (de gemeenten leveren hiervoor gegevens leerlingenvervoer aan)
- het samenwerkingsverband biedt een overzicht van scholen die Extra ondersteuning bieden en welke tussenvoorzieningen er gecreëerd worden

#### *Onderwijshuisvesting*

De wet geeft geen helderheid over de gevolgen van het passend onderwijs voor de onderwijshuisvesting. Alle gemeenten hebben een verordening, waarin is opgenomen welke voorzieningen in aanmerking komen voor een vergoeding. De verordeningen kunnen lokaal verschillen. Daarnaast zijn er gemeenten die een Integraal Huisvestingsplan hebben opgesteld.

De middelen voor het buitenonderhoud en aanpassingen aan schoolgebouwen in het primair onderwijs zijn op 1 januari 2015 door het rijk overgeheveld naar de schoolbesturen. Uitbreiding en nieuwbouw is een verantwoordelijkheid van de gemeente gebleven. In veel gemeenten is de huisvesting van de scholen voor het primair onderwijs wijkgebonden. Het thuisnabij opvangen van leerlingen is zowel voor de gemeenten als het samenwerkingsverband belangrijk. Gelet op de krimp en het huidige aantal voorzieningen in de gemeenten zijn de bestaande huisvestingsvoorzieningen het uitgangspunt.

De kwaliteit van de onderwijshuisvesting moet toekomstbestendig zijn. Het samenwerkingsverband is zich ervan bewust, dat elk inhoudelijk onderwijsinitiatief consequenties kan hebben voor huisvesting. De kosten van aanpassingen komen echter niet automatisch bij een gemeente te liggen. Onderwijshuisvesting moet in ieder geval ruimte bieden voor de Basisondersteuning van de scholen. Op tijd wordt in overleg getreden met de gemeenten waarbij rekening moet worden gehouden met het feit dat gemeenten per kalenderjaar begroten en een bekostigingsplafond wordt ingesteld.

### Afspraken gemeenten en het samenwerkingsverband Rijn & Gelderse Vallei:

- afspraak is de optimale benutting van de gebouwen en niet bouwen voor leegstand
- afspraak maken over al dan niet uitbreiden van het aanbod. Welke gevolgen kan dat hebben voor de huisvesting.
- afspraak maken over het in kaart brengen van leerlingstromen en gevolgen voor de huisvesting: relatie groei en krimp. Uitgangspunt is thuisnabij, dus waar mogelijk in de wijk.
- gegeven de autonomie van de gemeente(n) met betrekking tot de onderwijshuisvesting is de afspraak dat het samenwerkingsverband en de gemeenten streven naar efficiënt en effectief gebruik van gebouwen in het kader van (specialistische) onderwijsondersteuning en een samenhangend netwerk van speciale onderwijsvoorzieningen.
- streven naar afstemming van de Verordening voorzieningen huisvesting. Lokaal maatwerk wordt verwerkt in de Integrale Huisvestingsplannen van gemeenten

### Leerplicht

Een van de doelen van passend onderwijs is dat alle leerlingen een passende onderwijsplek hebben. Dit betekent voor het samenwerkingsverband dat zij geen thuiszitters mag/wil hebben. Een thuiszitter staat weliswaar ingeschreven bij een school, maar een thuiszittend kind volgt om uiteenlopende redenen geen onderwijs. Vaak heeft de school niet direct een oplossing en wordt leerplicht of een onderwijsconsulent ingeschakeld om te achterhalen wat de oorzaak van het verzuim is en eraan bij te dragen dat de leerling weer naar school gaat. Het probleem is niet altijd leerling gebonden maar kan ook in de gezinssituatie zitten. Om tot oplossingen te komen is het noodzakelijk dat het samenwerkingsverband inzicht heeft in de aard en omvang van de thuiszitters problematiek.

### Afspraken gemeenten en het samenwerkingsverband Rijn & Gelderse Vallei:

- de scholen in het samenwerkingsverband zorgen voor snelle signalering van verzuim conform de daarvoor geldende afspraken
- de afdelingen leerplicht van de gemeenten ondernemen snel en adequaat actie na een verzuimsignaal. Snel reageren draagt bij aan terugdringen van verzuim
- de directeur van het samenwerkingsverband zorgt voor inzicht in de problematiek (door de scholen en afdelingen leerplicht van de verschillende gemeenten worden thuiszitters gemeld bij de kwartiermaker) en deelt deze kennis met de afdelingen leerplicht van de gemeenten
- het samenwerkingsverband spant zich maximaal in om passende onderwijsplekken beschikbaar te stellen voor thuiszittende kinderen

>>

- wanneer sprake is van langer durend verzuim of thuiszitten, wordt de leerling besproken in de zorgstructuur van het onderwijs. Als blijkt dat de problemen (deels) voortkomen uit de thuissituatie van de leerling dan zorgen de gemeenten ervoor dat adequate aanvullende ambulante hulp beschikbaar is. In veel gevallen kan dit ingezet worden vanuit het CJG
- het samenwerkingsverband streeft ernaar het aantal thuiszitters te minimaliseren tot 0 thuiszitters verwijtbaar aan het samenwerkingsverband. Op basis van een nulmeting worden gezamenlijk realistische kwantitatieve doelstellingen geformuleerd

### *Jeugdhulp*

Met de stelselwijzigingen passend onderwijs en jeugdzorg kregen respectievelijk schoolbesturen en gemeenten de verantwoordelijkheid voor hulp aan kinderen en gezinnen die Extra (onderwijs)ondersteuning nodig hebben. Schoolbesturen kregen de opdracht en de middelen om kinderen met een specifieke onderwijsbehoefte passend onderwijs te bieden. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor hulp aan jeugdigen en ouders in gezin, wijk/ buurt. Beide hebben de opdracht om de speelvelden met elkaar te verbinden en de plannen over en weer af te stemmen, deze zijn immers complementair aan elkaar. Onderwijs en jeugdhulp zijn qua bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheden gescheiden gebleven.

De verwachting is dat door de inzet van gespecialiseerde jeugdhulp de afstroom van onderwijs naar een lager niveau en de uitstroom naar het speciaal onderwijs worden beperkt. Ook omgekeerd kunnen gemeenten geen sluitende aanpak voor jeugdhulp mogelijk maken zonder inzet van het onderwijs. Daarmee is er een risico dat als de ene sector de instroom in vormen van hulp en ondersteuning wil beperken, de vraag naar hulp en ondersteuning in de andere sector gaat stijgen. Hierbij is een aantal gemeenschappelijke uitgangspunten te benoemen: namelijk de beweging van curatieve naar meer preventieve ondersteuning, ondersteuning op maat (vraaggericht/ behoefte kind centraal), en van sectoraal naar intersectoraal en integraal denken en werken.

Binnen het onderwijs is het beeld, dat 95 procent zonder noemenswaardige problemen het basisonderwijs doorloopt. Circa 2 tot 3 procent heeft een specialistisch voorziening nodig (bijvoorbeeld speciaal onderwijs) en 2 tot 3 procent moet een beroep doen op een maatwerkarrangement (voorheen LGF voorziening en/of speciaal (basis)onderwijs).

### Afspraken gemeenten en het samenwerkingsverband Rijn & Gelderse Vallei:

- afspraken wanneer en hoe de signalen en/of hulpvragen vanuit onderwijs en 'thuis en vrije tijd' (gemeente) bij elkaar komen. Wie verwijst op welke manier, wanneer, waar naar toe?
- afspraken over de wijze waarop het plan in het onderwijs integraal onderdeel uitmaakt van het totale ondersteuningsplan (1 gezin, 1 plan) waarbij er aansluiting moet zijn tussen de ondersteuningsstructuur van het onderwijs en de zorgstructuur vanuit gemeente(n)
- afspraken over de toeleiding en toekenning tot jeugdhulp en onderwijsondersteuning en de rol hierin van het onderwijs en gemeente (bestaande indicatieorganen zoals Bureau Jeugdzorg en Regionale Expertise Centra vervallen)
- afstemming over wat er lokaal (school, gemeente) wordt geboden en wat er regionaal/als Samenwerkingsverband(en) wordt ingekocht.
- afspraken over de uitwisseling van privacygegevens
- afspraken over hoe te handelen in crisissituaties of als de veiligheid van het kind in het geding is
- afspreken dat er duidelijkheid en inzicht moet zijn in het begrippenkader dat wordt gebruikt bij gemeenten en in het onderwijs
- afspraken over afstemming van aanbod. Bijvoorbeeld over dyslexie

### Prioriteiten

De samenwerkingsverbanden PO (SWV Rijn & Gelderse Vallei en Bérseba) en VO (Gelderse Vallei, Barneveld-Veenendaal, RefVO) hebben samen met de gemeenten uit de FoodValley een regionale beleidsnotitie geschreven. Voortkomend uit de OOGO'S is een samenwerkingsagenda gemaakt. Werkgroepen zijn aan de slag om de actiepunten uit de samenwerkingsagenda uit te werken.

# 14 Toezichtkader algemene ledenvergadering samenwerkingsverband

**De Algemene Ledenvergadering (ALV) is toezichthouder van onze vereniging: samenwerkingsverband Rijn & Gelderse Vallei. Het toezichtkader is leidraad.**

IJKpunten van toezicht	Indicatoren: waar kijken de leden naar?
<p><b>Strategie</b>  <i>Is het bestuur in staat om voor de langere termijn een goed beleid uit te zetten voor ons samenwerkingsverband?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zijn er een heldere missie, visie en doelstellingen?</li> <li>• is er een uitgewerkt ondersteuningsplan?</li> <li>• zijn actuele ontwikkelingen herkenbaar in het strategisch beleid?</li> <li>• zijn plannen voorzien van een heldere financiële paragraaf?</li> <li>• zijn kwalitatieve en kwantitatieve doelen uit het Ondersteuningsplan gerealiseerd?</li> <li>• wordt het jaarplan binnen budget gerealiseerd?</li> </ul>
<p><b>Continuïteit samenwerkingsverband</b>  <i>Zet het bestuur een gezonde organisatie neer en houdt het dit goed in stand? Is ons samenwerkingsverband in veilige handen bij het bestuur? Is het bestuur in staat om het samenwerkingsverband efficiënt en effectief in te richten, met ruimte voor verschillen in de uitvoering en met voldoende autonomie voor de samenwerkende besturen?</i></p>	<p><b>Indicatoren inhoud</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zijn er geen thuiszitters of wachtlijsten?</li> <li>• krijgen alle leerlingen met een ondersteuningsvraag een passend aanbod?</li> <li>• is sprake van minder bureaucratie?</li> <li>• gaat toewijzing van ondersteuning deskundig, tijdig, effectief en transparant?</li> <li>• werken we actief samen met jeugdzorg en gemeenten?</li> <li>• hebben we een dekkend ondersteuningsaanbod in Rijn &amp; Gelderse Vallei?</li> </ul> <p><b>Indicatoren Bedrijfsvoering</b></p> <p><i>Financieel</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• jaarrekening</li> <li>• begroting</li> <li>• meerjarenraming</li> <li>• financiële kengetallen</li> <li>• accountantsverslag (inclusief managementletter)</li> </ul> <p><i>Personeel</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• stand van zaken personele verplichtingen</li> </ul>



<p><b>Leidinggeven aan de uitvoering van beleidsprioriteiten</b>  <i>Aan de orde is de vraag of het bestuur de langetermijnvisie en langetermijnplanning (zoals uitgewerkt in het ondersteuningsplan) weet te vertalen in concreet beleid en dat beleid ook weet te effectueren.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• beleidsprioriteiten zijn gekoppeld aan het ondersteuningsplan</li> <li>• beleidsprioriteiten zijn gemotiveerd</li> <li>• voorstellen zijn voorzien van implementatieplan</li> <li>• realisatie van beleid</li> </ul>
<p><b>Omgaan met belanghebbenden</b>  <i>Aan de orde is de vraag hoe het bestuur omgaat met interne en externe stakeholders. Heeft het bestuur oog voor de belanghebbenden in casu de besturen, leerlingen, ouders, medewerkers, de scholen en voor de belangen van anderen zoals het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs, de gemeenten en de maatschappelijke omgeving?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• tevreden stakeholders</li> <li>• bijdrage aan samenleving</li> </ul>
<p><b>Wettelijke (bekostigings-) regels en algemene beginselen van goed bestuur</b>  <i>Aan de orde is de vraag of het samenwerkingsverband de wettelijke (bekostigings)regels en algemene beginselen van goed bestuur (Code Goed Bestuur) consequent naleeft.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• rechtmatigheid (wet- en regelgeving naleven) – procedures</li> </ul>

## Voorbeeldvragen bij de ijkpunten van toezicht

Ijkpunten van toezicht	Voorbeeldvragen
<p><b>Strategie</b>  <i>Aan de orde is de vraag of het bestuur in staat is om voor de langere termijn een goed beleid uit te zetten voor het samenwerkingsverband</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wordt inhoud gegeven aan de inhoudelijk visie en missie van het samenwerkingsverband?</li> <li>• is er een helder en goed gefundeerd strategisch kader (Ondersteuningsplan) voor de komende jaren?</li> <li>• welke normatieve, dat wil zeggen bestuurlijke, afwegingen zijn in het geding? Worden deze toereikend beschreven en geanalyseerd?</li> <li>• is de strategie aangepast aan actuele ontwikkelingen?</li> <li>• hoe is het gesteld met de financierbaarheid van de plannen?</li> <li>• welke risico's zijn er?</li> </ul>
<p><b>Continuïteit samenwerkingsverband</b>  <i>Aan de orde is de vraag of het bestuur een gezonde organisatie voor het samenwerkingsverband neerzet en in stand houdt. Is het samenwerkingsverband 'in veilige handen' bij het bestuur en is het bestuur (beleidsmatig) in staat het samenwerkingsverband efficiënt en effectief in te richten, met ruimte voor verschillen in de uitvoering (voldoende autonomie besturen)?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• worden de financiële en personele middelen van het samenwerkingsverband zo ingezet dat deze optimaal bijdragen aan de realisatie van de strategische doelen uit het ondersteuningsplan?</li> <li>• zijn de financiële gevolgen van beleidsvoorstellen gedekt binnen de (meerjaren) begroting en het (meerjaren)bestuursformatieplan?</li> <li>• draagt het beleid bij aan een financieel gezonde huishouding van het samenwerkingsverband?</li> <li>• zijn er adequate interne risicobeheersing- en controlesystemen?</li> </ul>

>>

<p>&gt;&gt; <b>Leidinggeven aan de uitvoering van beleidsprioriteiten</b>  <i>Aan de orde is de vraag of het bestuur de langetermijnvisie en langetermijnplanning (zoals uitgewerkt in het Ondersteuningsplan) weet te vertalen in concreet beleid en dat beleid ook weet te effectueren.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• passen de gekozen beleidsprioriteiten in de strategie?</li> <li>• zijn de gekozen beleidsprioriteiten expliciet en overtuigend gemotiveerd?</li> <li>• zijn de gekozen beleidsprioriteiten uitdagend en haalbaar?</li> <li>• zijn beleidsvoorstellen voorzien van een onderbouwd implementatieplan?</li> <li>• is voorzien in evaluatie van beleid en wordt dit ook uitgevoerd?</li> <li>• is het uitgevoerde beleid effectief en doelmatig?</li> </ul>
<p><b>Omgaan met belanghebbenden</b>  <i>Aan de orde is de vraag hoe het bestuur omgaat met interne en externe stakeholders. Heeft het bestuur oog voor de belanghebbenden in casu de besturen, leerlingen, ouders, medewerkers, de scholen, de Ondersteuningsplanraad en eventueel medezeggenschapsraden en voor de belangen van anderen zoals het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs, de gemeenten en de maatschappelijke omgeving?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• is het beleid tot stand gekomen in dialoog met de interne stakeholders?</li> <li>• zijn de onderwerpen die de Ondersteuningsplanraad (OPR) betreffen met de OPR besproken?</li> <li>• zijn er structurele en goede contacten met relevante partners rond het samenwerkingsverband?</li> <li>• draagt het beleid van het samenwerkingsverband bij aan het realiseren van passend onderwijs voor leerlingen in de regio?</li> <li>• levert het samenwerkingsverband een duidelijke en zichtbare bijdrage aan de regionale en lokale samenleving?</li> </ul>
<p><b>Wettelijke (bekostigings-) regels en algemene beginselen van goed bestuur</b>  <i>Aan de orde is de vraag of het samenwerkingsverband de wettelijke (bekostigings-)regels en algemene beginselen van goed bestuur (Code Goed Bestuur) consequent naleeft.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• worden wettelijke (bekostigings)regels nageleefd?</li> <li>• wordt de Code Goed Bestuur consequent nageleefd?</li> </ul>

## Informatievoorziening gekoppeld aan de ijkpunten van toezicht

	Ijkpunten van toezicht		
	Iedere vier jaar	Jaarlijks	Periodiek
<p><b>Strategie</b>  <i>Aan de orde is de vraag of het bestuur in staat is om voor de langere termijn een goed beleid uit te zetten voor het samenwerkingsverband</i></p>	<p>Strategisch beleidsplan (Ondersteuningsplan)</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• herijking strategisch beleidsplan (Ondersteuningsplan) en meerjarenplanning</li> <li>• herijking meerjarenbegroting</li> <li>• jaarplan bestuur als uitwerking van het strategisch beleidsplan (Ondersteuningsplan)</li> </ul>	<p>Rapportage per ALV  <i>Relevante (landelijke) ontwikkelingen in het kader van het strategisch beleid (kansen en bedreigingen)</i></p>

<p><b>Continuïteit samenwerkingsverband</b>  <i>Aan de orde is de vraag of het bestuur een gezonde organisatie voor het samenwerkingsverband neerzet en in stand houdt. Is het samenwerkingsverband 'in veilige handen' bij het bestuur en is het bestuur (beleidsmatig) in staat het samenwerkingsverband efficiënt en effectief in te richten, met ruimte voor verschillen in de uitvoering (voldoende autonomie besturen)?</i></p>	<p>Meerjarenbegroting</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• jaarverslag</li> <li>• begroting (inclusief risico's en risicobeheer)</li> <li>• jaarverslag inclusief jaarrekening (met verklaring en managementletter accountant)</li> <li>• interne of externe kwaliteitsonderzoeken in het kader van het integraal kwaliteitszorgsysteem, monitoring en verantwoording</li> </ul>	<p>Rapportage per ALV  <i>Uitvoering van de begroting (kwalitatief en kwantitatief)</i></p>
<p><b>Leidinggeven aan de uitvoering van beleidsprioriteiten</b>  <i>Aan de orde is de vraag of het bestuur de langetermijnvisie en langetermijnplanning (zoals uitgewerkt in het ondersteuningsplan) weet te vertalen in concreet beleid en dat beleid ook weet te effectueren.</i></p>	<p>Meerjarenplanning als onderdeel van het ondersteuningsplan</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• jaarplan bestuur</li> </ul>	<p>Rapportage per ALV  <i>stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het jaarplan bestuur afwijkingen in het beleid</i></p>
<p><b>Omgaan met belanghebbenden</b>  <i>Aan de orde is de vraag hoe het bestuur omgaat met interne en externe stakeholders. Heeft het bestuur oog voor de belanghebbenden in casu de besturen, leerlingen, ouders, medewerkers, de scholen en voor de belangen van anderen zoals het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs, de gemeenten en de maatschappelijke omgeving?</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> <li>• samenvattingen van uitgevoerde tevredenheids-onderzoeken</li> </ul>	<p>Rapportage per ALV  <i>relevantie informatie van het overleg met interne en externe stakeholders</i></p>
<p><b>Wettelijke (bekostigings-) regels en algemene beginselen van goed bestuur</b>  <i>Aan de orde is de vraag of het samenwerkingsverband de wettelijke (bekostigings-)regels en algemene beginselen van goed bestuur (Code Goed Bestuur) consequent naleeft.</i></p>	<p>Code Goed Bestuur  Evaluatie bestuur/ bestuur</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• aantal klachten/ geschillen per jaar en wijze van afhandeling</li> <li>• evaluatie bestuur/ bestuur</li> </ul>	<p>Rapportages per ALV</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Gevoelige kwesties of problemen</i></li> </ul> <p>Het gaat hier om lopende kwesties, op te lossen problemen die mogelijk (verstrekkend) vervolg krijgen of kwesties die publiciteitsgevoelig zijn, handelen in strijd met de wet- en regelgeving (compliance), juridische procedures, ontvangen klachten en hoe daarmee is omgegaan.</p>

# 15 Ondersteuningsplanraad en medezeggenschapsraad: de leden, het medezeggenschapsstatuut en reglementen

**Het Statuut en Reglement Ondersteuningsplanraad en het Statuut en Reglement Medezeggenschapsraad zijn als aparte documenten opvraagbaar.**

# 16 Afspraken voor het tripartiete overleg

**Hoe gaan we om met bestaande verplichtingen aan professionals die zich tot nu toe bezig hielden met onderwijsondersteuning? Die vraag was de basis voor het tripartiete overleg tussen het ministerie van OCW, brancheorganisaties PO-Raad en VO-Raad en vakbonden. Deze partijen sloten een overeenkomst - inmiddels een Algemene Maatregel van Bestuur - om te regelen hoe samenwerkingsverbanden kunnen omgaan met 'zittend personeel'. In deze bijlage de afspraken voor SWV Rijn & Gelderse Vallei op een rij.**

Met de invoering van passend onderwijs is veel veranderd: geldstromen, budgetten, verdeelmodellen en afspraken. Schoolbesturen hadden verplichtingen aan personeelsleden die nu Extra ondersteuning bieden aan kinderen. Om werkgelegenheid en expertise te behouden en individuele risico's voor schoolbesturen te beperken, is de tripartiete overeenkomst gemaakt. Daarin is geregeld hoe samenwerkingsverbanden kunnen omgaan met bestaande verplichtingen aan sommige groepen medewerkers. Gedetacheerde medewerkers die, vaak vanuit het speciaal basisonderwijs, werken voor de vroegere samenwerkingsverbanden WeerSamenNaarSchool, is in de tripartiete overeenkomst niets geregeld. Hetzelfde geldt voor personele verplichtingen aan medewerkers die in regulier onderwijs werken met structureel toegekende zorgmiddelen, bijvoorbeeld voor interne begeleiding en voor begeleiding van leerlingen met een doorlopende indicatie voor een rugzak. Het is aan de samenwerkingsverbanden zelf hoe met de verplichtingen aan deze medewerkers om te gaan.

SWV Rijn & Gelderse Vallei heeft alle lopende verplichtingen geïnventariseerd. De gegevens zijn gebaseerd op de opgave van de verschillende samenwerkingsverbanden WeerSamenNaarSchool, schoolbesturen en de clusterpartners

(opgave december 2012). Op basis van de geïnventariseerde gegevens en de kengetallen van OCW (februari 2013) zijn berekeningen gemaakt die zijn voorgelegd aan de Algemene Ledenvergadering, met de volgende conclusies:

- wij kunnen voldoen aan alle lopende verplichtingen en hebben blijvend ruimte voor nieuw beleid voor Basisondersteuning (los van de verevening)
- voor Extra ondersteuning blijft een vrij besteedbaar bedrag over dat wel stapsgewijs omlaag gaat

Op basis van deze cijfers heeft Rijn & Gelderse Vallei besloten dat:

- wij tot augustus 2016 alle lopende verplichtingen aan medewerkers die zich nu bezighouden met 'passend onderwijs' nakomen: gedwongen ontslagen zijn niet nodig. Het geldt dat wij krijgen voor 'lichte' ondersteuning zijn hiervoor toereikend.
  - wij nemen tot augustus 2016 conform afspraken ambulante begeleiding in dezelfde omvang als nu af van het speciaal onderwijs, tenzij medewerkers elders een baan vinden en wij overeenkomen dat minder inzet mogelijk is
  - ook verplichtingen voor medewerkers van de Commissie voor Indiciestelling en regionale expertisecentra nemen wij over tot 1 augustus 2016

- hetzelfde geldt voor verplichtingen aan medewerkers die in het regulier onderwijs rugzakleerlingen met een doorlopende indicatie begeleiden. De reguliere scholen voor leerlingen met een indicatie speciaal onderwijs cluster 3 of 4 die is afgegeven voor 1 oktober 2013 krijgen uitbetaald tot 1 augustus 2016, tenzij de leerling de school eerder verlaat.
- bij de verdere inrichting van ons samenwerkingsverband maken we maximaal gebruik van beschikbare expertise: we herplaatsen huidige ondersteuningsprofessionals waar mogelijk
- medewerkers die via 'natuurlijk verloop' het samenwerkingsverband verlaten, worden niet zonder overeenstemming met het bestuur van het samenwerkingsverband opgevolgd door nieuwe medewerkers
- schoolbesturen werken samen met het bestuur van het samenwerkingsverband een mobiliteitsplan uit: vrijwillige mobiliteit is de basis
- op basis van het Ondersteuningsplan maken wij competentieprofielen voor medewerkers die zich bezig houden met onderwijsondersteuning
- medewerkers krijgen mogelijkheden om hun competenties verder te ontwikkelen
- wij monitoren personele ontwikkelingen minimaal elk half jaar

# 17 Kwaliteitsbeleid

In het Ondersteuningsplan staan doelen voor 2018, die we in bijlage 3 van deze bundel verder gespecificeerd hebben. We gaan goed volgen of we onze doelen halen. Monitoren, evalueren en zo nodig bijstellen dus. Ons beleid is gemaakt op de resultaten die we in 2018 bereikt willen hebben.

Ons kwaliteitsbeleid kent drie onderdelen:

- ons Actieplan en monitoring en evaluatie van doelen en resultaten
- monitoring van zorgplicht scholen/schoolbesturen
- toezichtkader Algemene Leden Vergadering
- monitoring en evaluatie en relatie met het toezichtkader

## Activiteitenplan en monitoring en evaluatie van doelen en resultaten

Er is een Actieplan voor vier jaar. Jaarlijks maken wij op basis hiervan een Jaarplan. Wij werken volgens de verbetercyclus van Plan-Do-Check-Act. Wij operationaliseren onze kwalitatieve en kwantitatieve doelen als volgt (voorbeeld):

## Monitoring zorgplicht en resultaten

### onderwijsondersteuning scholen/schoolbesturen

Het bestuur van SWV Rijn & Gelderse Vallei zorgt ervoor dat de schoolbesturen verantwoording afleggen over de realisatie van de zorgplicht en de resultaten die zij behalen met het geld voor onderwijsondersteuning en monitort dit systematisch.

Scholen bieden Basisondersteuning. Begin 2014 heeft een nulmeting plaatsgevonden om het niveau van Basisondersteuning in kaart te brengen. Deze monitor heeft onvoldoende info opgeleverd. In schooljaar 2015-2016 voeren wij een instrument in om op eenduidige wijze de Basisondersteuning en de veronderstelde

### Arrangementen zijn zo thuisnabij mogelijk georganiseerd

Indicator	Meetmethode	Uitvoering	Planning
De herkomst van leerlingen met een ondersteuningsarrangement (en de achterliggende reden)	Bepalen hoeveel leerlingen met een ondersteuningsarrangement er binnen de school afkomstig zijn uit andere plaatsen/gemeenten, en wat hiervoor de aantoonbare reden is (denominatie, keuze ouders, specifieke kennis).	Scholen leveren gegevens, directeur samenwerkingsverband evalueert	Jaarlijks

deskundigheid in kaart te brengen. Hierdoor krijgt iedere school een Schoolondersteuningsprofiel wat vergelijkbaar is en krijgt het SWV via een zogenaamd dashboard goed overzicht. In de periode 2015-2016 ontwikkelen we een monitorwerkwijze, mogelijk met interne auditteams.

We sluiten zoveel mogelijk aan bij de huidige cycli Plan-Do-Check-Act van de samenwerkende schoolbesturen. Zij verantwoorden (en wij monitoren) resultaten op basis van het inspectierapport, het Schoolondersteuningsplan (of het Schoolplan met ondersteuningsparagraaf), het jaarverslag en eigen rapportages/evaluaties.

### **Algemene Ledenvergadering = toezichthoudend orgaan**

De Algemene Ledenvergadering is toezichthouder van onze vereniging. Basis voor het toezicht is het toezichtkader. De Algemene Ledenvergadering toetst onder meer of sprake is van (meerjaren)strategisch beleid en of het bestuur dit beleid ook weet te vertalen in concreet beleid. Zie voor het toezichtkader bijlage 14 in deze bundel.

Vanaf 1 augustus 2014 houdt de Inspectie van het Onderwijs ook toezicht op de samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Omdat de meeste samenwerkingsverbanden nog in opbouw zijn, past de inspectie het onderzoek daarop aan. In de eerste fase richt de inspectie zich op de bestuurlijke inrichting. De parameters voor het toezichtkader van de inspectie:

- thuiszitters (zijn er leerlingen die niet naar school gaan?)
- spreiding en doorstroom (de inspectie kijkt naar afstroom, opstroom en doorstroom en vergelijkt dit met het landelijk gemiddelde)

- eerder gegeven oordelen (hoeveel scholen onder basistoezicht en onder aangepast toezicht? Bij een aangepast arrangement analyseert de inspectie ook de kwaliteit van onderwijs-ondersteuning)
- signalen
- het Ondersteuningsplan, jaarverslagen en de verdeling van ondersteuningsmiddelen
- de deskundigheid van leerkrachten voor het bieden van onderwijs-ondersteuning

Met deze pijlers voor het inspectietoezicht is rekening gehouden bij het formuleren van doelen voor 2018.



# 18 Begroting

In deze bijlage wordt de begroting van SWV Rijn & Gelderse Vallei toegelicht. Het gaat hier niet om de basisbekostiging van alle scholen, maar alleen over de ondersteuningsbekostiging die wij als samenwerkingsverband ontvangen. Omdat wij nieuwe taken krijgen, is ons budget uitgebreid.

Alle bedragen genoemd in de onderstaande tekst komen uit de meest recente beschikking van het ministerie van OCW van december 2013, tenzij anders vermeld. De gegevens in de beschikking van december 2013 zijn gebaseerd op basis van de telgegevens van 1 oktober 2013.

De bedragen die in de meerjarenbegroting zijn opgenomen, zijn voorlopig. Door aanvullend en wijzigend beleid kan hierin nog verandering komen. Dit zal met name invloed hebben op het voor de besturen beschikbare bedrag. Aan de bedragen zoals die nu in de meerjarenbegroting staan opgenomen, kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. In de volgende meerjarenbegroting zal ook rekening worden gehouden met de leerlingenrimp in de regio. Vanaf 2015-2016 zal tevens een realistisch bedrag opgenomen worden voor het opbouwen van een weerstandsvermogen. Dit op basis van een goed risicoprofiel.

SWV Rijn & Gelderse Vallei krijgt geld voor lichte ondersteuning en geld voor zware ondersteuning. Hoe inkomsten en uitgaven er in de begroting voor 2014-2015 uitzien: zie overzicht 1 in deze bijlage.

## Inkomsten onder de loep

### *Geld voor lichte ondersteuning*

Per leerling ontvangt ons samenwerkingsverband € 158,11, voor lichte ondersteuning. Dit bedrag is opgebouwd uit geld voor personeel (€ 150,63) en uit een materiële component (€7,48). In het schooljaar 2015-2016 betreft dit € 151,59 respectie € 7,43. Het gaat hier om geld dat de voormalige samenwerkingsverbanden WeerSamenNaarSchool ontvingen tot passend onderwijs op 1 augustus 2014 van start ging. Sinds dat moment krijgt het samenwerkingsverband de middelen voor onderwijsondersteuning.

### *Geld voor zware onderwijsondersteuning*

Schooljaar 2014-2015 was een overgangsjaar. Wij ontvingen als samenwerkingsverband voor zware onderwijsondersteuning het schooldeel van de voormalige rugzakgeld (€ 1.635.574) en een budget voor 'groei'. Per leerling was dat € 16,65 (in totaal € 411.505). In de begroting was ook het ambulante deel van de rugzakgeld opgenomen als inkomsten voor ons samenwerkingsverband (dit is € 1.045.459). In werkelijkheid ging dit bedrag in 2014-2015 rechtstreeks naar het speciaal onderwijs.

*Deze toelichting focust op schooljaar 2014-2015, met een doorkijk naar de meerjarenbegroting. Voor een deel zijn langere termijnkeuzes gemaakt, voor een deel worden die nog gemaakt (zie overzichten 3 en 4).*

### **Uitgaven in 2014-2015**

In het cijferoverzicht staan onvermijdelijke uitgaven, en de geplande uitgaven op basis van ons Ondersteuningsplan.

#### *Bijdrage aan het speciaal basisonderwijs*

Van de 23593 leerlingen binnen het reguliere en speciaal basis-onderwijs (SBO) in ons samenwerkingsverband, gaan er 567 naar het SBO (teldatum 1 oktober 2015). Ons verwijzingspercentage is daarmee 2,35 procent, gelijk aan het landelijk gemiddelde (2,35 procent). (Gebaseerd op cijfers 1 oktober 2015.)

#### *Wat betekent dit voor onze uitgaven?*

Het SBO ontvangt nu en in de toekomst de basisbekostiging voor alle leerlingen rechtstreeks van het rijk. De zorgbekostiging betaalt het rijk voor 2 procent van het aantal leerlingen in het verband. Als er meer leerlingen in het SBO zitten, moet het SWV de zorgkosten betalen voor die leerlingen. Dat ging in ons geval in het schooljaar 2014-2015 om 192 leerlingen (op basis van de huidige kengetallen). De kosten hiervoor (€ 770.880) zijn opgenomen in onze begroting.

#### *Personele verplichtingen over naar Rijn & Gelderse Vallei*

Om verlies van deskundigheid te voorkomen en om individuele risico's voor de samenwerkende schoolbesturen te beperken, neemt Rijn & Gelderse Vallei alle financiële verplichtingen voor personeel van de voormalige samenwerkingsverbanden WeerSamenNaarSchool over, tot 2016 (resultaat tripartiete overleg). In de begroting is hiervoor een bedrag van € 2.249.196 opgenomen voor 2014-2015. Dit bedrag is gebaseerd op basis van een inventarisatie onder de samenwerkende schoolbesturen; middelen worden op basis van diezelfde inventarisatie verdeeld in 2014-2015.

Let op: de personele verplichtingen voor orthopedagogen zijn niet meegerekend. Deze staan in de begroting onder de post Steunpunt Coördinatoren. De samenwerkende schoolbesturen leggen jaarlijks verantwoording af aan het samenwerkingsverband over de besteding van de personele middelen en de resultaten daarvan.

#### *Rugzakken*

Op basis van het zogenoemde 'tripartiete' overleg (zie bijlage 16) hebben wij ons als samenwerkingsverband verplicht om verlies van expertise te voorkomen. Welke structurele verplichtingen het speciaal onderwijs heeft aan 'hun' deskundigen die kinderen en leerkrachten in het regulier onderwijs ambulante ondersteunen, wordt op dit moment geïnventariseerd.

Zoals eerder toegelicht ging het ambulante deel van de rugzakmiddelen in 2014-2015 rechtstreeks naar het speciaal onderwijs. Het schooldeel van de rugzakmiddelen is in 2014-2015 uitbetaald aan die scholen waar kinderen met een rugzak ingeschreven waren. Aan de schoolbesturen wordt gevraagd via het jaarverslag een verantwoording van deze middelen te schrijven. Ook in 2015-2016 gebeurt dit nog voor het laatst. Vanaf 1 augustus 2016 is er geen rugzakfinanciering meer.

Het schooldeel van de leerlinggebonden financiering (rugzak) gaat nog naar de clusterorganisaties. Zij leveren daarvoor expertise (mensen). Zij worden ingezet voor de ondersteuning van doorlopende indicaties en nieuwe arrangementen.

#### *Nieuwe arrangementen*

Sinds 1 augustus 2014 werken we met arrangementen. Voor de organisatie van nieuwe arrangementen is voor 2014-2015 een bedrag van € 50.000,- opgenomen. Tijdens schooljaar 2014-2015 werd duidelijk dat de begroting te voorzichtig was opgesteld. Het bedrag voor arrangementen kon worden verhoogd naar € 490.000,-.

*Groeiregeling*

Basisbekostiging komt van het Rijk, het samenwerkingsverband verzorgt de ondersteuningsbekostiging. Vanaf 1 augustus 2015 gaat het niet alleen om materiële bekostiging, maar ook om personeelskosten.

Op basis van leerlingengroei kent het SWV jaarlijks per school een overdrachtsverplichting toe (teldatum 1 oktober tot 1 februari daarop volgend). Criterium is het aantal toelaatbaarheidsverklaringen. Hoe zit dat precies?

- er is sprake van groei als het aantal leerlingen met een nieuwe toelaatbaarheidsverklaring groter is dan het aantal uitgeschreven leerlingen met zo'n verklaring
- een toelaatbaarheidsverklaring geldt als nieuw als die niet eerder is geteld bij de telling van 1 oktober. Gaat een leerling van de ene school over naar de andere in het speciaal onderwijs, dan telt die dus niet mee. Scholen regelen dit onderling (in principe volgt geld het kind)
- voor een leerling die uitgeschreven wordt, moet gelden dat hij in de groeiperiode niet op een andere school ingeschreven wordt
- bij berekening van de overdrachtsverplichting wordt ook gekeken naar de bekostigingscategorie per leerling, en de leeftijd per leerling zoals deze op 1 oktober was (er is onderscheid in bekostiging tot en vanaf de leeftijd van 8 jaar)
- de omvang van de overdrachtsverplichting wordt afzonderlijk berekend voor de materiële en personele bekostiging

Als het speciaal (basis)onderwijs groeit of krimpt, dan is dit een verantwoordelijkheid van het samenwerkingsverband.

De Groeiregeling speciaal onderwijs geldt ook voor het speciaal basisonderwijs (tenzij het ministerie van OCW komt met een groeiregeling SBO). De peildatum 1 februari geldt als

bekostiging voor een geheel volgend schooljaar. Zo is bij krimp het personeelsprobleem van het speciaal (basis)onderwijs een gedeeld probleem voor het SWV. In geval van 'overbekostiging' door werkelijke krimp in het vergoedingsjaar gaat de directeur van het samenwerkingsverband in gesprek met die school om af te spreken hoe deze overbekostiging kan worden ingezet ten dienste van kinderen/scholen in het samenwerkingsverband.

*Overdracht Ontoereikend budget speciaal (basis)onderwijs*

In de Wet passend onderwijs staat dat de samenwerkingsverbanden verantwoordelijk zijn voor de overdracht van de personele en materiële ondersteuningsmiddelen naar het speciaal basisonderwijs en het speciaal onderwijs. Het kan mogelijk zijn (zeker in regio's met een negatieve verevening) dat de toegekende middelen ontoereikend zijn om aan de verplichte overdracht te kunnen voldoen.

In artikel 124 lid 7 is vastgelegd dat voor de personele bekostiging geldt dat wanneer de overdrachtsverplichting aan het speciaal basisonderwijs groter is dan de bekostiging op basis van de leerlingaantallen, de besturen van de basisscholen de ontbrekende bekostiging moeten bijdragen. Dit geldt ook voor de overdrachtsverplichting in verband met grensverkeer (artikel 125 lid 6), maar dan betalen ook de besturen van de speciale basisscholen mee. Artikel 125b lid 3 regelt dit voor de personele ondersteuningsmiddelen bij groei van het speciaal onderwijs: ook de SO-scholen zelf betalen dan mee.

*AWBZ gelden*

In de ontvangen vergoeding van de overheid zit een bedrag van € 3,98 per leerling in het kader van de richtlijn 'afbakening en reikwijdte AWBZ en onderwijs'. Het gaat hierbij om een structurele vergoeding. Op basis van onze leerlingenaantallen is een bedrag gereserveerd voor de vergoeding.

Per augustus 2015 geldt een nieuwe regeling voor ernstig meervoudig beperkte leerlingen. Dit betekent dat ons budget voor personele bekostiging 2015–2016 naar beneden is bijgesteld. De middelen voor de centrale regeling bijzondere bekostiging worden naar rato weggehaald bij de samenwerkingsverbanden. De bekostiging van het samenwerkingsverband is vanaf 1 augustus 2015 bijgesteld naar € 2 per leerling.

### *Naar besturen*

Het beschikbare budget voor deze schoolondersteuning wordt als een bedrag per leerling uitgekeerd aan de besturen van de basisscholen, ter versterking van de Basisondersteuning of om Extra ondersteuning te organiseren. Jaarlijks verantwoorden de schoolbesturen de besteding en resultaten van dit geld.

### *Onvoorzien*

Omdat wij rekening moeten houden met tussentijdse instroom in het speciaal (basis)onderwijs tussen 1 oktober en 1 februari, het solidariteitsfonds voor mogelijke calamiteiten en andere onverwachte zaken, is ook een post onvoorzien opgenomen.

### *Steunpunt Coördinatoren*

Voor de kosten van de inzet van Steunpunt Coördinatoren gaan we uit van 4 fte in schaal 11.

### *Management*

Voor de kosten van een directeur van het samenwerkingsverband gaan we uit van 1 fte in schaal 13.

### *Beheer*

Voor de kosten van administratie, werkzaamheden van een controller, werkplekken, reiskosten, huisvesting en accountant is een post opgenomen voor 'beheer'.

Overzicht 1: Begroting 2013-2014 samenwerkingsverband Rijn & Gelderse Vallei

## Overzicht 2: Keuze meerjarenbegroting

Uitgavenpost	Situatie, inclusief kengetallen	Opname in meerjarenbegroting	Actiepunten
Bijdrage speciaal basisonderwijs (sbo)	Het samenwerkingsverband Rijn & Gelderse Vallei heeft 24.715 leerlingen binnen het reguliere en speciale basisonderwijs, waarvan 686 in het speciaal basis onderwijs (1-10-2013). Het verwijzingspercentage is hiermee 2,78 procent, ten opzichte van 2,60 procent landelijk.	SWV Rijn & Gelderse Vallei vult tot 1 augustus 2016 de ondersteuningsbekostiging aan voor boven de 2 procent. Streven is om stapsgewijs toe te werken naar aanvullende bekostiging voor het landelijke gemiddelde en de bekostiging voor boven 2 procent tot 2,6 procent aan te vullen.  Boven 2 procent op basis van werkelijk aantal leerlingen in het speciaal basisonderwijs: kosten van 192 leerlingen (= 770.880). Boven 2 procent op basis van landelijk gemiddelde aantal leerlingen in het sbo: (= 2,60 procent: kosten van 151 leerlingen (= 606.265 uiteindelijk in 2020-2021).	<ul style="list-style-type: none"> <li>• afspraken met besturen over streefcijfers voor de verwijzingspercentages na 2016</li> <li>• afspraken met besturen wanneer de genormeerde verwijzingspercentages naar het speciaal basisonderwijs worden overschreden</li> <li>• verwijzingspercentages naar speciaal basisonderwijs per bestuur in kaart brengen, met daarbij de onbekostigde onderstroom</li> </ul>
Ondersteuningskosten Leerlingen speciaal onderwijs (so)	Het samenwerkingsverband Rijn & Gelderse Vallei heeft zoals gezegd in totaal 24.715 leerlingen binnen het reguliere en speciale basisonderwijs. Daarnaast zitten er 435 leerlingen in het speciaal onderwijs (1-10-2013). Het verwijzingspercentage voor het so is hiermee 1,76 procent, ten opzichte van 1,64 procent landelijk.	Vanaf 2015-2016 hevelt SWV Rijn & Gelderse Vallei voor elke leerling die het doorverwijst naar het so een bedrag per leerling over naar de betreffende school. Dit bedrag is gebaseerd op drie categorieën binnen het so. DUO voert deze verplichte overdracht uit op basis van het aantal leerlingen op teldatum 1 oktober in het voorgaande schooljaar.  Streven is om na 1 augustus 2016 stapsgewijs toe te werken naar een verwijzingspercentage op het landelijke gemiddelde in 2020-2021. Dit betekent 1,64 procent leerlingen in het so, een totaal van 405 leerlingen.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• afspraken met besturen over streefcijfers voor de verwijzingspercentages binnen het so na 2016</li> <li>• afspraken met besturen wanneer de genormeerde verwijzingspercentages naar het so worden overschreden</li> </ul>

<p>Personele verplichtingen vanuit vroegere samenwerkingsverbanden WSNS</p>	<p>Vanuit het tripartiete overleg heeft SWV Rijn &amp; Gelderse Vallei een inspanningsverplichting om verlies van expertise te voorkomen. Op dit moment zijn er in totaal € 2.782.821 loonkosten binnen de voormalig WSNS verbanden, volgens inventarisatie tot dusver.</p>	<p>SWV Rijn &amp; Gelderse Vallei neemt alle personele verplichtingen vanuit de voormalige samenwerkingsverbanden WSNS over tot 1 augustus 2016. In de begroting is hiervoor een bedrag van € 2.532.821 voor opgenomen (verplichtingen minus loonkosten orthopedagogen).</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• verdere afspraken over inzet van personeel uit voormalige samenwerkingsverbanden, WSNS na 1 augustus 2016.</li> <li>• afspraken uitwerken in een personeels- en mobiliteitsplan</li> </ul>
<p>Ambulante deel rugzakken</p>	<p>Vanuit het tripartiete overleg heeft Rijn &amp; Gelderse Vallei een inspanningsverplichting om verlies van expertise te voorkomen.</p>	<p>Het ambulante deel van de rugzakken wordt in 2014-2015 rechtstreeks overgemaakt naar het speciaal onderwijs. SWV Rijn &amp; Gelderse Vallei ontvangt dit geld vanaf 2015-2016 maar is verplicht tot herbesteding in het speciaal onderwijs.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• verdere afspraken over inzet van personeel uit voormalige samenwerkingsverbanden, WSNS na 1 augustus 2016</li> <li>• afspraken uitwerken in een personeels- en mobiliteitsplan</li> </ul>
<p>Schooldeel rugzakken</p>	<p>Vanuit het tripartiete overleg heeft SWV Rijn &amp; Gelderse Vallei een inspanningsverplichting om verlies van expertise te voorkomen.</p>	<p>Het schooldeel van de rugzakken gaat in 2014-2015 en 2015-2016 terug naar de scholen. Voor beide jaren is dit bedrag nu nog gelijkgehouden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• specificeren welk bedragen er voor rugzakken naar de scholen gaan op basis van prognoses</li> <li>• verdere afspraken over inzet van personeel na 1 augustus 2016</li> </ul>

## Overzicht 3: Cijfers bij meerjarenbegroting

Rijn & Gelderse Vallei (PO 2510)	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
<b>Inkomsten</b>							
Ondersteuningsmiddelen lichte ondersteuning	€ 3.767.026	€ 3.767.026	€ 3.767.026	€ 3.767.026	€ 3.767.026	€ 3.767.026	€ 3.767.026
Ondersteuningsmiddelen zware ondersteuning	€ 2.681.033	€ 8.027.432	€ 8.028.082	€ 8.026.133	€ 8.023.534	€ 8.020.936	€ 8.017.363
Groei	€ 411.505						
Verevening		€ 1.029.666	€ 926.699	€ 772.250	€ 617.800	€ 308.900	€ 0
Totaal aan inkomsten	<b>€ 6.859.564</b>	<b>€ 12.824.124</b>	<b>€ 12.721.807</b>	<b>€ 12.565.409</b>	<b>€ 12.408.360</b>	<b>€ 12.096.862</b>	<b>€ 11.784.390</b>
<b>Uitgaven</b>							
Bijdrage aan het Speciaal Basisonderwijs	€ 770.880	€ 770.880	€ 738.760	€ 714.670	€ 682.550	€ 650.430	€ 606.265
Ondersteuningskosten leerlingen Speciaal Onderwijs		€ 4.889.836	€ 4.803.689	€ 4.698.243	€ 4.584.369	€ 4.478.923	€ 4.365.049
Personele verplichtingen vanuit voorheen WSNS	€ 2.532.821	€ 2.532.821					
Ambulante deel van de rugzakken	€ 1.045.459	€ 1.045.459					
Schooldeel van de rugzakken	€ 1.635.574	€ 1.635.574					
Nieuwe arrangementen (licht & zwaar)	€ 50.000	€ 80.000	€ 4.963.854	€ 4.963.854	€ 4.963.854	€ 4.963.854	€ 4.963.854
AWBZ gelden	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Naar besturen (buiten WSNS / rugzakken)	€ 34.830	€ 1.059.554	€ 1.405.504	€ 1.358.642	€ 1.327.587	€ 1.133.656	€ 959.221
Onvoorzien	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Ondersteuningsconsulenten	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000
Management	€ 125.000	€ 125.000	€ 125.000	€ 125.000	€ 125.000	€ 125.000	€ 125.000
Beheer	€ 215.000	€ 215.000	€ 215.000	€ 215.000	€ 215.000	€ 215.000	€ 215.000
Vermogen		€ 20.000	€ 20.000	€ 40.000	€ 60.000	€ 80.000	€ 100.000
Totaal aan uitgaven	<b>€ 6.859.564</b>	<b>€ 12.824.124</b>	<b>€ 12.721.807</b>	<b>€ 12.565.409</b>	<b>€ 12.408.360</b>	<b>€ 12.096.862</b>	<b>€ 11.784.390</b>

# 19 Geschillenregelingen

**In deze bijlage meer informatie over landelijke geschillenregelingen. De geschillenregeling voor SWV Rijn & Gelderse Vallei wordt op de website gepubliceerd.**

## **Een geschil: liever voorkomen natuurlijk**

Uitgangspunt van passend onderwijs is dat ouders tijdig en goed betrokken zijn bij de onderwijsondersteuning aan hun kind. Doel is om als gelijkwaardige partners samen op te trekken, in het belang van het kind. Toch kan het zijn dat ouders het niet eens zijn met het aanbod voor Extra onderwijsondersteuning, of bezwaar hebben tegen besluiten.

Ontstaat – om welke reden dan ook – een geschil, dan wordt eerst ingezet op bemiddeling of mediation. Zo kunnen ouders binnen SWV Rijn & Gelderse Vallei ook een second opinion vragen. Blijft sprake van een geschil, dan kunnen ouders terecht bij de landelijke Geschillencommissie passend onderwijs.

## **Geschillencommissie passend onderwijs: voor geschillen tussen ouders en schoolbestuur**

Sinds het ingaan van de Wet passend onderwijs op 1 augustus 2014 kunnen ouders terecht bij de Geschillencommissie passend onderwijs, onderdeel van Stichting Onderwijsgeschillen. De Geschillencommissie passend onderwijs behandelt geschillen tussen ouders en het betreffende schoolbestuur over toelating (bijvoorbeeld weigering van een leerling die Extra onderwijsondersteuning nodig heeft), verwijdering en het ontwikkelingsperspectief. Met de komst van passend onderwijs, wordt ook voor iedere leerling in het regulier onderwijs die Extra onderwijsondersteuning nodig heeft, zo'n

ontwikkelingsperspectief gemaakt. Kinderen in het speciaal (basis) onderwijs hebben dat al.

De Geschillencommissie passend onderwijs is er zowel voor het primair onderwijs, het speciaal (basis)onderwijs en het voortgezet (speciaal) onderwijs. Alle scholen zijn vanaf 1 augustus 2014 van rechtswege aangesloten bij deze commissie: het ministerie van OCW betaalt de kosten van de commissie.

## **Landelijke Arbitragecommissie Samenwerkingsverbanden passend onderwijs: voor geschillen tussen partners in het samenwerkingsverband**

De landelijke Arbitragecommissie Samenwerkingsverbanden passend onderwijs behandelt geschillen binnen het samenwerkingsverband die gaan over: de statuten, de onderlinge verhoudingen, het beleid voor (Extra)onderwijsondersteuning of de (verdeling van) de bekostiging voor onderwijsondersteuning. Is sprake van een geschil, dan gaan partijen een overeenkomst aan op grond waarvan de commissie bevoegd is om te oordelen. Alle scholen zijn van rechtswege aangesloten bij de commissie: het ministerie van OCW betaalt de kosten van de commissie.



**Landelijke Commissie Geschillen Wet Medezeggenschap:**

voor een geschil tussen samenwerkingsverband en Ondersteuningsplanraad over het Ondersteuningsplan Het Ondersteuningsplan waarin samenwerkingsverbanden omschrijven hoe zij passend onderwijs organiseren, is op 1 augustus 2014 ingegaan (dit Ondersteuningsplan is de geactualiseerde versie 2015).

De Ondersteuningsplanraad moet instemmen met het Ondersteuningsplan. Komen raad en bestuur er onverhoopt niet samen uit, dan is er de Commissie Geschillen Wet Medezeggenschap.

**Geschillen met gemeenten**

Met elke gemeente in ons samenwerkingsverband moet SWN Rijn & Gelderse Vallei 'Op Overeenstemming Gericht Overleg' (OOGO) voeren. Er is overleg met de colleges van burgemeester & wethouders over: de afstemming tussen passend onderwijs en jeugdzorg, het leerlingenvervoer, de leerplicht en de onderwijshuisvesting. In overleg kunnen meer thema's worden besproken. Mocht een geschil ontstaan, dan kunnen beide partijen (of één ervan) zwaarwegend advies vragen aan de Geschillencommissie OOGO (zie eerder in deze bijlage) over de manier waarop het overleg weer door kan gaan. Wordt een bindend advies gevraagd, dan toetst de commissie of de procedure zorgvuldig en correct is verlopen en of standpunten 'in redelijkheid' zijn ingenomen. Partijen kunnen tot slot ook gezamenlijk verzoeken om een arbitraal vonnis. Dan beoordeelt de commissie het geschil inhoudelijk.





[www.swvrgv.nl](http://www.swvrgv.nl)

**SAMENWERKINGSVERBAND**  
.....  
Rijn & Gelderse Vallei